

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Bakalářská práce

Sociální a ekonomický rozvoj obce Špindlerův Mlýn

Monika Palátková

© 2020 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Monika Palátková

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Sociální a ekonomický rozvoj obce Špindlerův Mlýn

Název anglicky

Social and Economic Development of the Municipality Špindlerův Mlýn

---

Cíle práce

Cílem práce je analyzovat a zhodnotit sociální a ekonomický rozvoj města Špindlerův Mlýn. Na základě geografických, demografických, sociálních a ekonomických ukazatelů vyhodnotit změny v časové linii s ohledem na historii, současnou situaci a budoucí rozvoj. Dílčím cílem je navrhnout klíčové směry a perspektivy rozvoje města.

Metodika

Z metodologického pohledu bude využito především techniky studia dokumentů odborné povahy a sekundární analýzy dat. Také bude využito primárního sběru dat pomocí polostandardizovaných rozhovorů s klíčovými aktéry rozvoje města. Za účelem identifikace silných a slabých stránek rozvoje města bude vytvořena SWOT analýza.

Doporučený rozsah práce

30 – 40 stran

Klíčová slova

cestovní ruch, sociální a ekonomický rozvoj, regionální politika, regionální rozvoj, veřejná správa

---

Doporučené zdroje informací

- ESKELINEN, Heikki, et al.: *Competitiveness, Localised Learning and Regional Development: Specialization and Prosperity in Small Open Economies*, Taylor and Francis, 2002. ProQuest Ebook Central, <https://ebookcentral-proquest-com.infozdroje.czu.cz/lib/czup/detail.action?docID=169634>.
- GOELDNER, C R. – RITCHIE, J R B. *Cestovní ruch : principy, příklady, trendy*. Brno: BizBooks, 2014. ISBN 978-80-265-0298-2.
- JETMAR, M. – PILNÝ, J. – PEKOVÁ, J. *Veřejný sektor – řízení a financování*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. ISBN 978-80-7357-936-4.
- KADEŘÁBKOVÁ, J. – PEKOVÁ, J. *Územní samospráva – udržitelný rozvoj a finance*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. ISBN 978-80-7357-910-4.
- KIRÁLOVÁ, A. – STRAKA, I. *Vliv globalizace na marketing destinace cestovního ruchu*. Praha: Ekopress, 2013. ISBN 978-80-86929-99-6.
- PALATKOVÁ, M. *Marketingová strategie destinace cestovního ruchu : jak získat více příjmů z cestovního ruchu*. Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247-1014-5.
- ŠAUER, M. – VYSTOUPIL, J. *Geografie cestovního ruchu České republiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. ISBN 978-80-7380-340-7.
- TOTH, P. *Ekonomické aktivity obcí a měst*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-491-6.
- WOKOUN, R. – MATES, P. *Malá encyklopedie regionalistiky a veřejné správy*. Praha: Prospektrum, 2001. ISBN 80-7175-100-6.
- WOKOUN, R. *Základy regionálních věd a veřejné správy*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. ISBN 978-80-7380-304-9.
-

Předběžný termín obhajoby

2018/19 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Jakub Husák, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 21. 11. 2018

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 21. 11. 2018

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 02. 01. 2020

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou bakalářskou práci „Sociální a ekonomický rozvoj obce Špindlerův Mlýn“ vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 15. 3. 2020

Monika Palátková

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala svému vedoucímu bakalářské práce panu Ing. Jakubovi Husákovi Ph.D. za odborné rady a vstřícné, spolehlivé a rychlé jednání při všech konzultacích. Dále bych chtěla poděkovat své mamince, která mi vnukla mnoho vědomostí týkajících se současnosti i blízké budoucnosti města Špindlerův Mlýn a okolí. Svými znalostmi a celkovým přehledem mi rozšířila obzory a velmi mi pomohla svými konzultacemi při zpracování praktické části. Poděkování patří panu Ing. Janovi Sobotkovi, který mi z pozice předsedy Svazku měst a obcí Krkonoše poskytl rozhovor a zodpověděl všechny mé otázky týkající se nejen města Špindlerův Mlýn, ale celého regionu Krkonoš. Díky němu jsem mohla do bakalářské práce zpracovat komplexnější informace a poznatky, které s městem Špindlerův Mlýn jakožto členem Svazku měst a obcí Krkonoše, a především s jeho rozvojovými plány úzce souvisí. Chtěla bych poděkovat také dalším konzultantům, kteří mi přispěli cennými informacemi do bakalářské práce. Mezi ně patří Ing. Tereza Šebková, manažerka organizace „Tourist Board“, která vznikla na podporu cestovního ruchu a spolupráce mezi podnikateli a státní správou v obci Špindlerův Mlýn. Dále děkuji Městskému úřadu ve Špindlerově Mlýně, zejména paní Ivě Nocarové za poskytnutí evidence obyvatel města, a paní Bc. Věře Machové za informace o rozpočtu města.

Sociální a ekonomický rozvoj obce Špindlerův Mlýn

Abstrakt

Tématem bakalářské práce je „Sociální a ekonomický rozvoj obce Špindlerův Mlýn“. Cílem práce je analyzovat a zhodnotit rozvoj na základě geografických, demografických, sociálních a ekonomických ukazatelů. Dále vyhodnotit změny v časové linii s ohledem na historii, současnou situaci a budoucí rozvoj. Bakalářská práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část je zaměřena na charakteristiku pojmů týkajících se regionálního rozvoje, které jsou klíčové pro pochopení problematiky práce. Praktická část se věnuje obci Špindlerův Mlýn a oblasti Krkonoš. Práce je soustředěna na historii území, současnou charakteristiku a rozvojové plány do budoucna. Empirický výzkum se zabývá demografickou strukturou, ekonomickou charakteristikou, občanskou vybaveností, technickou a dopravní infrastrukturou, cestovním ruchem v souvislosti s ochranou přírody a životního prostředí. Součástí bakalářské práce je také SWOT analýza, která interpretuje silné a slabé stránky obce Špindlerův Mlýn včetně příležitostí a hrozeb.

Klíčová slova: Špindlerův Mlýn, Krkonoše, regionální rozvoj, region, obec, veřejná správa, regionální politika, obyvatelstvo, nezaměstnanost, sociální a ekonomický rozvoj, geografie, cestovní ruch

Social and Economic Development of the Municipality Špindlerův Mlýn

Abstract

Theme of this bachelor thesis is the „Social and Economic Development of the Municipality Špindlerův Mlýn“. The aim is to analyze and evaluate development on the basis of geographical, demographic, social and economic indicators. Also to evaluate changes in the historical timeline and characterize the current situation and future development. The bachelor thesis is divided into theoretical and practical part. The theoretical part is focused on the characteristics of terms related to regional development, which are crucial for understanding the issue of this work. The practical part is devoted to the village of Špindlerův Mlýn and the Giant Mountains. The work is focused on the history of the territory, current characteristic and development plans for the future. Empirical research deals with demographic structure, economic characteristics, civil amenities, technical and transport infrastructure, tourism related to nature and environment protection. The bachelor thesis also includes SWOT analysis, which interprets the strengths and weaknesses of Špindlerův Mlýn including opportunities and threats.

Keywords: Špindlerův Mlýn, Krkonoše, regional development, region, municipality, public administration, regional politics, population, unemployment, social and economic development, geography, tourism

Obsah

Úvod.....	11
1 Cíl práce a metodika	13
1.1 Cíl práce	13
1.2 Metodika.....	13
2 Teoretická část.....	14
2.1 REGIONÁLNÍ ROZVOJ	14
2.1.1 Teorie regionálního rozvoje	14
2.1.2 Základní východiska regionálního rozvoje	14
2.2 REGIONÁLNÍ POLITIKA	15
2.2.1 Charakteristika pojmu regionální politika.....	15
2.2.2 Pojetí regionální politiky.....	15
2.2.3 Příčiny vzniku regionální politiky.....	16
2.2.4 Nástroje regionální politiky	16
2.3 TEORIE REGIONU	18
2.3.1 Regionalizace	18
2.3.2 Region	18
2.3.3 Koncepce regionu	18
2.3.4 Struktura regionu.....	18
2.3.5 Hranice regionu.....	19
2.4 VEŘEJNÁ SPRÁVA	19
2.4.1 Úloha veřejné správy v regionálním rozvoji a regionální politice.....	19
2.4.2 Charakteristika a činnosti veřejné správy	19
2.4.3 Subjekty veřejné správy	20
2.5 OBEC A ORGÁNY OBCE.....	22
2.5.1 Charakteristika obce.....	22
2.5.2 Orgány obce	22
2.6 OSÍDLENÍ A JEHO VÝVOJ, SÍDLA A SÍDELNÍ STRUKTURA.....	23
2.6.1 Osídlení a jeho vývoj	23
2.6.2 Sídlní struktura ČR.....	24
2.6.3 Sídlo	24
2.6.4 Město.....	25
2.7 URBANIZAČNÍ PROCESY	26
2.7.1 Urbanizace	26
2.7.2 Desurbanizace a suburbanizace	27
2.8 MIKROREGIONY	27
2.8.1 Dobrovolná sdružení obcí a měst.....	27

2.8.2	Místní akční skupiny.....	27
2.8.3	Další formy spolupráce na mikroregionální úrovni.....	28
2.9	CESTOVNÍ RUCH.....	28
2.9.1	Charakteristika cestovního ruchu.....	28
2.9.2	Politika cestovního ruchu.....	28
3	Praktická část	30
3.1	HISTORIE REGIONU A ŠPINDLEROVA MLÝNA Z HLEDISKA ROZVOJE CESTOVNÍHO RUCHU	30
3.1.1	Historie obce Špindlerův Mlýn.....	30
3.1.2	První výlety do krkonošské přírody.....	30
3.1.3	Rostoucí cestovní ruch a s ním přizpůsobování života horalů.....	31
3.1.4	Rozmach turismu v zimním období.....	31
3.1.5	Vznik lyžařského sportu	32
3.1.6	První kroky k ochraně krkonošské přírody.....	33
3.2	ANALÝZA SOUČASNÉHO ROZVOJE.....	34
3.2.1	Současná charakteristika Špindlerova Mlýna	34
3.2.2	Návštěvnost Krkonoš	35
3.2.3	Obyvatelstvo a jeho struktura	40
3.2.4	Občanská vybavenost	43
3.2.5	Ekonomická charakteristika.....	44
3.2.6	Svazek měst a obcí Krkonoše	48
3.3	ROZVOJOVÉ PLÁNY KRKONOŠSKÉHO STŘEDISKA	50
3.3.1	Rekonstrukce vodohospodářských staveb	50
3.3.2	Řešení nedostatku parkovacích míst.....	50
3.3.3	Projekt „Krkonoše neznámé“	50
3.3.4	Nový areál Služeb města Špindlerův Mlýn	51
3.3.5	Projekt „Tourist Board 2021“	51
3.3.6	Propojení skiareálů a vybudování nové stezky.....	51
3.3.7	Potenciální problémy rozvoje města.....	53
3.4	VLIV CESTOVNÍHO RUCHU NA PŘÍRODU A ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ .	54
4	SWOT analýza.....	55
5	Závěr.....	58
6	Seznam použitých zdrojů	60
7	Přílohy	63
7.1.1	Polostandardizovaný rozhovor s předsedou Svazku měst a obcí Krkonoše	63
7.1.2	Seznam členských obcí Svazku měst a obcí Krkonoše	63

Seznam obrázků

Obrázek 1: Podrobné výdaje města za rok 2018	46
Obrázek 2: Vizualizace projektu propojení skiareálů	52

Seznam tabulek

Tabulka 1: Celkový počet turistů na území Krkonoš.....	35
Tabulka 2: Celkový počet výletníků na území Krkonoš.....	36
Tabulka 3: Celková návštěvnost Krkonoš	36
Tabulka 4: Kapacita a návštěvnost hromadných ubytovacích zařízení v letech 2016-2018	39
Tabulka 5: Počet obyvatel obce Špindlerův Mlýn k 31. 12. 2019	40
Tabulka 6: Věkové složení obyvatel k roku 2019.....	40
Tabulka 8: Počet obyvatel obce Špindlerův Mlýn k 31. 12. 2018	41
Tabulka 9: Počet obyvatel okresu Trutnov k 31. 12. 2018	41
Tabulka 10: Vývoj obyvatelstva v letech 1989-2018	43
Tabulka 9: Rozpočet města Špindlerův Mlýn v letech 2017-2019.....	45
Tabulka 12: Vývoj nezaměstnanosti v letech 2014-2020	47
Tabulka 13: SWOT analýza obce Špindlerův Mlýn	55

Seznam grafů

Graf 1: Podíl výletníků a turistů na území Krkonoš	36
Graf 2: Zahraniční návštěvníci Krkonoš	37
Graf 3: Důvody návštěv Krkonoš	37
Graf 4: Ubytovaní v Krkonoších.....	38
Graf 5: Výdajové položky návštěvníků	39
Graf 6: Současná struktura obyvatel podle pohlaví v obci Špindlerův Mlýn	40
Graf 7: Vývoj počtu obyvatel v letech 2005-2018.....	42

Úvod

Regionální rozvoj by měl vést ke zvyšování životní úrovně obyvatel v obcích včetně zlepšování kvality životního prostředí a vyrovnávání regionálních rozdílů. Tento proces je velmi důležitý také ke zvýšení potenciálu a konkurenceschopnosti dané obce a celého regionu. Každá obec by se měla všestranně rozvíjet vyváženě, harmonicky a zároveň dynamicky.

K vypracování bakalářské práce jsem si vybrala téma „Sociální a ekonomický rozvoj obce Špindlerův Mlýn“ nejen z důvodu, že zde od malička vyrůstám a stále žiji, ale především kvůli jeho významu a atraktivitě. Špindlerův Mlýn se nachází v srdci nejvyšších českých hor Krkonoš a je velice oblíbenou turistickou a rekreační destinací. Populární horské středisko dnes patří k nejvyhledávanějším a nejnavštěvovanějším zimním i letním resortům v České republice, které každoročně přiláká tisíce turistů a návštěvníků.

Špindlerův Mlýn je specifický. Znají ho všechny věkové kategorie. V padesátých až osmdesátých letech sem masově ve speciálně vypravovaných vlacích do Vrchlabí a následně v autobusech až do Špindlerova Mlýna jezdili odboráři, kterým zaměstnavatel nabízel v rámci tehdejšího Revolučního odborového hnutí cenově výhodné ozdravné pobyty Ústřední správy rekreační péče. Středisko navštěvovali i skupiny zahraničních odborářů z Francie, Belgie a Nizozemí. Do dětských ozdravoven jezdily v pravidelných dvouměsíčních turnusech nemocné a jinak oslabené děti na pobyty prospěšné jejich zdraví. Státní firma Krkonošské interhotely představovala tehdejší možnou nabídku hotelových kapacit, kterou využívali většinou zahraniční hosté někdejšího východního bloku. Po Sametové revoluci se podmínky turismu změnily, tak jako ostatně zcela všechno. Dnes přijíždějí jak mladí lidé za sportovními a adrenalinovými aktivitami, střední generace s malými dětmi, tak starší občané, kteří preferují rekreaci a aktivní odpočinek. Území je zajímavé právě tím, že zde naleznou vyžití všechny výše uvedené skupiny. Mezi zatím nejmenované patří například mnoho sportovních klubů, které sem jezdí na pravidelná soustředění, nebo vojáci Armády České republiky a příslušníci armád jiných zemí přijíždějící na ozdravné pobyty. Hotelové kapacity vybavené pro organizované konference či přednášky, slouží pro populární kongresovou turistiku vyznačující se setkáváním mnoha odborníků, specialistů nebo vědců. Časté jsou pobyty zaměstnanců například nadnárodních firem, umožňujícím svým lidem pod vedením agentury teambuildingové aktivity a adrenalinový sport.

Cestovní ruch a turismus v této lokalitě tvoří velmi významnou jednak společenskou, a především ekonomickou složku, která podporuje socioekonomický rozvoj obce, potažmo celého krkonošského regionu. Špindlerův Mlýn se však nachází na chráněném území Krkonošského národního parku, jehož prioritní rolí je ochrana zdejší přírody a životního prostředí. První kroky k ochraně krkonošské přírody a zájem o zachování zdejšího krajinného rázu vedl k založení v republice prvního Krkonošského národního parku v roce 1963 a poté vyhlášení Krkonoš biosférickou rezervací v roce 1992. Skloubit cíle snažení místních podnikatelů a občanský život, se snahami ochránců přírody, je svým způsobem ve střetu zájmů. Cílem veškerého snažení však je hledat kompromisy, které nenaruší křehkou stabilitu ekosystémů národního parku, a zároveň uspokojí potřeby lidí přijíždějících za sportem, odpočinkem a relaxací a těch, kteří se o ně starají, pracují a žijí se cestovním ruchem. Město Špindlerův Mlýn a celá oblast Krkonošského národního parku je prostředím se vzácnými přírodními hodnotami. Právě k nim je třeba přistupovat šetrně,

s ohledem na zachování zdejší fauny a flóry i do budoucna. Správa Krkonošského národního parku proto sehrává velmi výraznou a důležitou roli v koordinaci většiny činností, i při popularizaci své pozice a pro vzdělávání široké veřejnosti. Podporuje naturální ráz a hodnoty zdejší přírody, což je nepostradatelným aspektem k zachování trvale udržitelného rozvoje cestovního ruchu této oblasti.

1 Cíl práce a metodika

1.1 Cíl práce

Cílem bakalářské práce je analyzovat a zhodnotit sociální a ekonomický rozvoj města Špindlerův Mlýn a širšího území v Krkonoších. Na základě geografických, demografických, sociálních a ekonomických ukazatelů vyhodnotit změny v časové linii s ohledem na historii, současnou situaci a budoucí rozvoj. Dílčím cílem práce je identifikovat dopady cestovního ruchu na životní prostředí a zjistit, jaké jsou potenciální problémy rozvoje města Špindlerův Mlýn.

Bakalářská práce je rozdělena do dvou hlavních částí – teoretické a praktické.

První teoretická část je věnována literární rešerši, která vymezuje základní pojmy regionálního rozvoje a regionální politiky. Tato část vysvětluje pojmy úzce související s tématem práce, jejichž znalost je nezbytná pro porozumění dané problematice. Informace jsou zaměřeny především na obecné podklady týkající se regionální, sociální a hospodářské politiky. Zabývá se také cestovním ruchem a dalšími termíny týkajícími se fungování obce a rozvoje regionu.

Druhá praktická část aplikuje teoretické poznatky na rozvoj vybrané obce Špindlerův Mlýn. Zabývá se městem samotným a rozebírá také širší okolí krkonošského regionu. Věnuje se historickému kontextu obce, soudobé situaci včetně demografické a ekonomické charakteristiky, a také budoucnosti města. Soustředí se na základní popis obce a územně správní strukturu regionu. Mezi zkoumané faktory patří obyvatelstvo, ekonomika a trh práce, cestovní ruch, spolková činnost a organizace, urbanizační procesy, doprava, občanská vybavenost a technická infrastruktura, přírodní zdroje a hodnoty včetně ochrany životního prostředí.

Záměrem této práce je analyzovat vývoj obce Špindlerův Mlýn v několika posledních letech, charakterizovat současný stav, a zmapovat rozvojové plány, které se budou realizovat v blízké době. Pozornost je věnována také Svazku měst a obcí Krkonoše, jehož je město Špindlerův Mlýn členem.

1.2 Metodika

Při vypracování bakalářské práce bude použita technika studia dokumentů a bude čerpáno z odborné literatury zaměřené na regionální rozvoj a veřejnou správu. Informace budou doplněny z internetových zdrojů a regionálního tisku. Podkladem pro zpracování textu jsou osobní znalosti a zkušenosti, související literatura a publikace o historii. K vypracování analytické části práce bude použita sekundární analýza dat, kdy bude čerpáno například z materiálů poskytnutých Městským úřadem ve Špindlerově Mlýně a Svazkem měst a obcí Krkonoše. Proběhnou rozhovory a konzultace s odborníky a příslušnými aktéry. Konkrétně bude uskutečněn polostandardizovaný rozhovor s předsedou Svazku měst a obcí Krkonoše Ing. Janem Sobotkou. Užitečným zdrojem budou i data Českého statistického úřadu. Práce se bude opírat také o SWOT analýzu, která spočívá ve formulování silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb. Je to klasifikační metoda tradičně používaná při strategickém plánování.

2 Teoretická část

2.1 REGIONÁLNÍ ROZVOJ

2.1.1 Teorie regionálního rozvoje

V závislosti na přijetí různých kritérií lze teorie regionálního rozvoje klasifikovat mnoha způsoby, avšak obvykle bývají rozdělovány do dvou velkých skupin. První skupinou jsou tzv. konvergenční teorie neboli teorie regionální rovnováhy. Principem těchto teorií je vyrovnávání rozdílů mezi regiony, které tvoří přirozenou základní tendenci regionálního rozvoje. Druhou skupinou jsou tzv. divergenční teorie či teorie regionální nerovnováhy. Tyto teorie zastávají opačný názor, tedy že v průběhu vývoje dochází spíše k dalšímu zvětšování meziregionálních rozdílů. Zastánci obou skupin však přiznávají i existenci opačných procesů. Například zastánci teorií nerovnoměrného rozvoje počítají s působením vyrovnávacích mechanismů. Dané působení však považují pouze za dočasné, náhodné nebo za slabší. (Blažek, Uhlíř, 2002, s. 13)

2.1.2 Základní východiska regionálního rozvoje

Regionální rozvoj lze chápat z praktického a akademického hlediska.

Z praktického hlediska je regionálním rozvojem myšleno vyšší využívání a zvyšování potenciálu daného systematicky vymezeného území vznikajícího v důsledku prostorové optimalizace socioekonomických aktivit a využití přírodních zdrojů. Vyšší využívání a zvyšování potenciálu lze vnímat například v lepším stavu životního prostředí nebo vyšší životní úrovni obyvatel. Lze ho hodnotit pomocí ukazatelů jako je například hrubý domácí produkt na obyvatele, míra nezaměstnanosti, průměrné mzdy, vzdělanostní struktury, množství a kvalita nerostných surovin, znečištění ovzduší, vod, půdy apod. Týká se zejména krajských, městských, obecních úřadů, nebo soukromých společností.

Druhé pojetí regionálního rozvoje je typické pro akademickou sféru a je často nazývané regionalistikou. Pojem regionalistika neboli regionální vědy, je podle Matese, Wokouna a kol. (2001, s. 113) chápán jako rámcový a souhrnný obor, zabývající se studiem prostorových jevů, procesů a vztahů.

Regionalistika zkoumá regiony jako určité vymezené území. Zabývá se osídlením, sídelní strukturou a charakteristikou prostorového uspořádání společnosti. Díky těmto základním východiskům lze lépe pochopit postavení naší země v rámci Evropy i její historická a současná specifika. (Wokoun, Mates, Kadeřábková a kol., 2011, s. 15)

Akademické pojetí vytváří poznatky pro praktické pojetí regionálního rozvoje. Dochází k vzájemnému působení regionálního rozvoje na regionální politiku. Cílem je podpora regionálního rozvoje za účelem harmonického vývoje a zvýšení potenciálu regionů. Akademický přístup chápe regionální rozvoj jako aplikaci nauk, které jsou ovlivněny ekonomickými, sociálními a přírodně-geografickými podmínkami v daném regionu. Mezi tyto nauky se řadí zejména ekonomie, geografie a sociologie, která řeší vztahy, jevy a procesy vymezeného území. (Wokoun, Malinovský, Damborský, Blažek a kol., 2008, s. 11-13)

2.2 REGIONÁLNÍ POLITIKA

2.2.1 Charakteristika pojmu regionální politika

Regionální politiku lze obecně charakterizovat jako „soubor cílů, opatření a nástrojů vedoucích ke snižování příliš velkých rozdílů v socioekonomické úrovni jednotlivých regionů.“ Záměrem je maximalizovat efektivnost celého národního hospodářství účinnou alokací regionálních zdrojů. (Wokoun, Malinovský, Damborský, Blažek a kol., 2008, s. 29-30)

Regionální politika ovlivňuje socioekonomickou úroveň celkového hospodářského vývoje státu. Představuje konkrétní projev úsilí společnosti o snížení či změnu velikosti regionálních rozdílů. Jejím cílem je proto zmírnit či odstranit meziregionální rozdíly a přispět ke zvýšení konkurenceschopnosti regionů a celé národní ekonomiky. (Wokoun, Malinovský, Damborský, Blažek a kol., 2008, s. 23)

Regionální politika se snaží dosáhnout dvou vzájemně provázaných cílů a to ekonomického růstu a zlepšení sociálního rozdělení. Cílem regionální politiky je podporovat rozvoj problémových regionů a snaha redukovat rozdíly mezi nimi. Snaží se překonat nežádoucí ekonomické i sociální nerovnosti. Dosahuje toho za pomoci finančních podpor, vzdělání, rekvalifikace pracovníků a dalších opatření. S tím související restrukturalizace často zatěžuje regiony tak podstatně, že nejsou schopny samy zvládnout nezbytné strukturální změny daného území. Poskytovat proto pomoc regionům, které jsou zatíženy takovými strukturálními změnami, má z pohledu národního hospodářství větší smysl, než vyplácet podpory a poskytovat dotace ohroženým odvětvím a podnikům, aby byly zachovány. (Wokoun, Malinovský, Damborský, Blažek a kol., 2008, s. 30)

2.2.2 Pojetí regionální politiky

Existují dvě základní pojetí regionální politiky, kterými jsou „tradiční“ a „moderní“. Tradiční regionální politika je zaměřena na snižování rozdílů mezi regiony a vyznačuje se značnou centralizovaností. Orientuje se na velké firmy a otázky meziregionálního přerozdělování týkajícího se využití surovin a lokalizace kapitálu. Oproti tomu moderní regionální politika se vyznačuje silnou decentralizací, podporuje inovativnost, a je zaměřena na malé a střední firmy. Řeší problémy související s procesy restrukturalizace, mobilizace informací, služeb a vnitřních zdrojů těchto firem. „Pro regionální politiku v České republice je zásadní zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, a Strategie regionálního rozvoje.“ (Wokoun, Malinovský, Damborský, Blažek a kol., 2008, s. 13), (Mates, Wokoun a kol., 2001, s. 115-116)

Regionální politika představuje všechny veřejné zásahy vedoucí ke zlepšení geografického rozdělení ekonomických činností. Často je rozdělována do pěti fází: definice regionálních problémů, cílů, strategie, identifikace nástrojů a vyhodnocení použité politiky. Regionální politika také ovlivňuje rozmístění ekonomických zdrojů v regionech a na celém území státu, aby zvýšila ekonomickou aktivitu, snížila nezaměstnanost a přispěla tak ke zlepšení efektivnosti hospodářské politiky. (Wokoun, Malinovský, Damborský, Blažek a kol., 2008, s. 29)

Wokoun, Malinovský, Damborský, Blažek a kol. (2008, s. 30) definují tři základní typy regionální politiky. Prvním je růstově orientovaná regionální politika, která se snaží optimálně rozdělit výrobní faktory v prostoru, koordinaci soukromých a veřejných investičních aktivit. Dalším typem je stabilizačně orientovaná regionální politika, která je v souladu s odvětvovými politikami a snaží se udržovat relativně vyrovnané hospodářské struktury v jednotlivých regionech. Třetím typem je infrastrukturálně orientovaná regionální politika, jejímž cílem je relativně vyvážená infrastruktura a vybavení v jednotlivých regionech.

2.2.3 Příčiny vzniku regionální politiky

Příčiny vzniku regionální politiky souvisí se vznikem tzv. problémových regionů a meziregionálních rozdílů. Regiony jsou různorodé, a proto se také různě projevují. Lze však rozlišit tři hlavní typy regionů: **1)** regiony nedostatečně vybavené přírodními zdroji, **2)** regiony s nedostatečným využitím vlastních zdrojů, **3)** regiony se stagnujícími či upadajícími základními odvětvími.

Regiony nedostatečně vybavené přírodními zdroji představují především odlehlé části jednotlivých zemí a oblastí, kde přetrvávají pouze extenzivní formy zemědělství. Nedochází zde k expanzi průmyslu, a proto zde není tak vysoká životní úroveň jako v ostatních částech země.

Regiony s nedostatečným využitím vlastních zdrojů jsou regiony, kde je obvykle nedostatek kapitálu. Důsledkem toho je taktéž nízká životní úroveň zdejších obyvatel ve srovnání s jinými rozvinutými regiony. Životní úroveň v těchto problémových oblastech může zlepšit například technologický pokrok.

Regiony se stagnujícími či upadajícími základními odvětvími patřily v minulosti mezi nejvyspělejší. Kvůli změnám ve struktuře poptávky však došlo ke stagnaci či úpadku tradičních průmyslových odvětví jako je těžba uhlí, strojírenství, hutnictví, energetika či textilní výroba. Důsledkem toho došlo ke zvýšení míry nezaměstnanosti, poklesu ekonomické aktivity a ekonomické úrovně ve srovnání s ostatními regiony, nebo také vzrostla míra emigrace. (Kolektiv autorů, 2008, s. 98-99)

2.2.4 Nástroje regionální politiky

Nástroje regionální politiky lze rozčlenit především do dvou základních skupin na makroekonomické a mikroekonomické. Existují i další nástroje, které však nemají primární ekonomickou povahu. Jedná se o administrativní institucionální nástroje na podporu regionálního rozvoje, které v řadě zemí Evropské unie včetně České republiky existují jako tzv. regionální rozvojové agentury.

- **Makroekonomické nástroje**

Mezi makroekonomické nástroje se řadí fiskální a monetární politika, protekcionismus.

- **Fiskální politika**

Fiskální politika přerozděluje peníze mezi regiony na základě výběru daní a prostřednictvím výdajů ze státního rozpočtu. Sociální výdaje představují různé podpory, jako je například podpora v nezaměstnanosti, které jsou vypláceny podle příjmů, a větší část jich plyne zejména do nízkopříjmových regionů. Oproti tomu vysoce příjmové regiony získávají prostředků méně a více přispívají do státního rozpočtu než regiony s nižšími příjmy obyvatel i firem. Stát se může na podporu některých regionů stavět do role

odběratele služeb a různého zboží, které je hrazeno ze státního rozpočtu. V určitých regionech stát může také přednostně zadávat zakázky různým firmám a tím podpořit jejich rozvoj nebo alespoň udržení současné úrovně.

- **Monetární politika**

Cílem monetární politiky je ovlivňování množství peněz v ekonomice. Vzhledem k jejím negativním vlivům na inflaci je využití monetární politiky při řešení regionálních problémů přísně omezeno. Regionalizaci monetární politiky je možné provádět prostřednictvím usnadnění přístupu k úvěrům ve vybraných regionech či ovlivňováním výše úrokové míry nebo lhůty splatnosti.

- **Protekcionismus**

Protekcionismus neboli státní ovlivňování dovozů prostřednictvím dovozních limitů a cel tvoří třetí skupinu makroekonomických nástrojů regionální politiky. Zavedením regionalizace protekcionismu je možné řešit regionální problémy a to uvalením dovozních limitů a cel na výrobky, jejichž výroba je prostorově soustředěna v upadajících regionech. Cílem opatření je orientovat poptávku na domácí produkci. Podniky mají v průběhu krátkého časového období, kdy jsou chráněni, příležitost, aby zvýšili produktivitu práce, snížili náklady, zlepšili kvalitu produktů a obnovili jejich konkurenceschopnost.

- **Mikroekonomické nástroje**

Smyslem mikroekonomických nástrojů regionální politiky je ovlivňovat rozhodování ekonomických subjektů o jejich prostorovém umístění. Nástroje buď ovlivňují prostorový pohyb pracovních sil, nebo působí na prostorový pohyb kapitálu. Mikroekonomické nástroje mají podobu účelově poskytovaných finančních částek a jejich cílem je obnovovat rovnováhy na regionálních trzích ovlivňováním práce a kapitálu.

- **Nástroje realokace pracovních sil**

Podporovat emigraci obyvatelstva z upadajících regionů není moc účelné a žádoucí, jelikož odliv obyvatelstva způsobuje ještě větší úpadek regionu. Cílem nástrojů většinou naopak bývá vytvořit nová pracovní místa a tím stabilizovat obyvatelstvo v regionu. Pokud je však nutné z jakýchkoliv důvodů podpořit emigraci obyvatelstva z daného regionu, stát či obce vykupují nemovitosti, jejichž ceny vzhledem k neatraktivnosti území klesají. Náklady na stěhování či přepravu osob nebo majetku jsou úplně nebo částečně hrazeny ze státního či jiného (například regionálního) rozpočtu. Obecně se však v současné době preferuje podpora rekvalifikace pracovníků a použití nástrojů přitahujících kapitál do problémových regionů.

- **Nástroje realokace kapitálu**

Cílem těchto nástrojů je prostřednictvím již zavedených firem nebo přilákáním firem nových vytvořit nové pracovní příležitosti v daném regionu. Nástroje se zaměřují na pomoc s rozšířením výroby u perspektivních a konkurenceschopných firem, nebo na usnadnění změny výrobního programu a přechodu na jiný druh produkce. Pokud se jedná o přitážení nových firem do určitého regionu, nástroje působí buď na přemístění pracovních míst z regionů, kde je jejich přebytek ve vztahu k počtu pracovních sil, nebo se zaměřují na zakládání úplně nových firem v daném regionu. Prostorový pohyb kapitálu lze ovlivnit zvýšením přitažlivosti určitého regionu pro kapitál, nebo zpřísněním podmínek fungování kapitálu v jiných regionech a tím jej nepřímou donutit k přesunu do jiných nových lokalit.

Pohyb je tedy ovlivňován buď stimulací, která má podobu subvencí a projevuje se snížením daňových sazeb, nebo restrikcí, kdy se daňové sazby naopak zvyšují. (Kolektiv autorů, 2008, s. 107-112)

2.3 TEORIE REGIONU

2.3.1 Regionalizace

Podle Matese, Wokouna a kol. (2001, s. 113) je regionalizace činnost směřující k vymezení regionů. Jejím cílem je vyzdvihnout typické charakteristiky regionu stanovením příslušných rysů, procesů, způsobu vývoje a vazby. Důležité je vyhnout se tzv. šumům neboli detailům, které narušují celkový obraz.

2.3.2 Region

Pojem region má více smyslů a definic. V regionalistickém pojetí ho můžeme chápat jako „komplex vznikající regionální diferenciací krajinné sféry. Analýza a hodnocení regionů je tradičním a současně vysoce moderním úkolem regionalistiky.“ (Mates, Wokoun a kol., 2001, s. 113)

2.3.3 Koncepce regionu

Základy koncepce regionu vychází z rozdělení zemského povrchu na určité části, což je v geografii jeden z cílů geografického výzkumu. V 18. a 19. století připouští novověká geografie myšlenku „přirozeného“ rozdělení, které odpovídá vlastnostem povrchu země, a také „geografické rozdělení“, které koresponduje zájmům a charakteru geografie jako vědy. Opakem toho je rozdělení „umělé“, tj. zařízené člověkem. Anglický geograf Herbertson poprvé v roce 1905 systematicky zformuloval koncepci „přírodního geografického regionu“, který byl následně spjat především s pojetím „geografické krajiny“. Podle S. Pawlowského nazýváme geografickou krajinu systémem všech substancí a geografických jevů, které vyplňují určitý prostor a snaží se ho rozlišit od prostoru jiného. Lze jednoznačně rozlišit části povrchu jakožto geografického regionu, který má charakter určitých skutečně existujících individuálních předmětů.

Práce představitelů, kteří se zabývají pojetím regionů, se člení na hlavní dva typy. Práce zabývající se všeobecným pojetím regionů a práce se speciálním zaměřením na regiony, kdy se jedná o ekonomické, plánovací a další pojetí regionu. Všeobecnost s sebou však přináší neurčitost a nepřesnost prací, které tudíž nemohou stačit pro řešení určitých problémů v geografii. Vznikají proto práce rozpracovanější a přesnější se speciálními koncepcemi regionu, které mají velký význam a přínos pro teorii regionu. (Kolektiv autorů, 2008, s. 63-65)

2.3.4 Struktura regionu

Struktura je velmi důležitou vlastností regionu, podle které se rozlišují dva základní typy geografických regionů. Homogenní regiony, které jsou stejnorodé svými vlastnostmi a nehomogenní regiony, které jsou charakteristické nestejnorodostí svých vlastností, ale funkční jednotností. Vymezení jednotlivých homogenních regionů probíhá na základě nalezení shody, nikoli na zjišťování vzájemných vztahů, a přihlíží se rovněž k typům vazeb mezi složkami krajinné sféry.

Nehomogenní (heterogenní, nodální, spádové, uzlové, funkční) regiony jsou založeny na odlišení prostoru v rámci vztahu jádro a periferie a jsou jednotné ve vztahu jejich vnitřní struktury nebo organizace. Skládají se z jednoho či více nodálních center, které představuje středisko komunikace celého regionu, a ze zázemí neboli periferie, které je na toto centrum navázáno různými drahami a toky. Vymezování těchto regionů spočívá ve vzájemných vztazích mezi složkami krajinné sféry a vymezení vzájemně na sebe působících prostorových prvků. Kritériem pro vymezení nodálního regionu je síla vazeb a intenzita vzájemného působení mezi centrem a periferií. Příkladem může být dojíždění lidí do zaměstnání nebo obchodních center z periferií do jádra regionu. (Kolektiv autorů, 2008, s. 65-66)

2.3.5 Hranice regionu

Regiony jsou odlišující se části zemského povrchu, které jsou odděleny hranicemi, nejčastěji pomocí linií či zón. Hranice homogenních regionů probíhají tam, kde se charakteristické rysy jader sousedních regionů spojují, případně se stávají nejméně výrazné. Hranice nodálních regionů procházejí stanoveným místem, kde je určena hranice mezi gravitačním působením sousedních center. Hranice jsou buď přírodního charakteru, nebo vytvořené vlivem činnosti člověka. Přírodní hranice mohou být ostré i neostré a závisí na vlastnostech a stavbě územních komplexů. Charakter je spojen s kvantitativními změnami, které podmiňují kvalitativní změny přírodních jevů. Hranice vytvořené člověkem jsou většinou přímočaré a ostřejšího rázu než hranice přírodní. Příkladem takto uměle vytvořené hranice může být oddělení staré a nové části města pouze jedinou ulicí, nebo oddělení oázy a pouště zavodňovacím kanálem. Naopak přírodní hranice obvykle nemá ráz náhlého přechodu, většinou má ráz přechodný a tvoří nějakou zónu. Například tajga přechází do tundry prostřednictvím širokého pásu lesotundry. Rovněž hranice vytvořené činností člověka mají v mnoha případech spíše zonální než lineární průběh, například při rozšiřování města na úkor okolní zemědělské oblasti vznikne příměstská oblast smíšeného typu. (Kolektiv autorů, 2008, s. 67-68)

2.4 VEŘEJNÁ SPRÁVA

2.4.1 Úloha veřejné správy v regionálním rozvoji a regionální politice

Regionální rozvoj a regionální politika reaguje na existující rozdíly, které jsou vyvolané vnitřními a vnějšími vlivy, mezi které patří například odlišné přírodní podmínky, nerovnoměrné osídlení, nebo ekonomické, sociální či politické rozdíly. Nadměrně velké regionální rozdíly způsobují nežádoucí ekonomické tlaky, které vedou k výskytu nezaměstnanosti, odchodu obyvatelstva z daného území či zániku poskytovaných služeb v důsledku nízké poptávky. Tyto nerovnosti následně vedou k neudržitelnému rozvoji, který způsobuje sociální, ekonomické i politické problémy. Regionální politika má za cíl stabilizovat a rozvíjet hospodářskou politiku, a vytvářet jednotný trh nejen v rámci regionů, území celého státu, ale také nadnárodního celku. (Peková, Pilný, Jetmar, 2012, s. 417)

2.4.2 Charakteristika a činnosti veřejné správy

Existují různé definice veřejné správy. Veřejnou správu lze chápat jako činnost nebo jako soubor institucí, které danou činnost přímo či zprostředkovaně vykonávají. Obecně se jedná o vykonávání správních činností a zabezpečování různých úkolů ve veřejném zájmu na úrovni státu i územní samosprávy.

- **Funkční pojetí veřejné správy**

Funkční pojetí popisuje veřejnou správu jako souhrn záměrných činností a úkolů, které jsou zabezpečované na jednotlivých vládních úrovních ve veřejném zájmu. Mezi takové činnosti patří spravování, organizování, služba, ale i rozhodování a dozor v mezích zákona a v rámci zákonem vymezených kompetencí. Jedná se zejména o zajišťování veřejných služeb a zabezpečování takových úkolů, za které odpovídá stát a ostatní subjekty veřejné správy, ale i veřejnoprávní korporace a jednotlivé stupně územní samosprávy, kterým stát na základě zákonů svěřil určité funkce a pravomoci.

- **Organizační/institucionální pojetí veřejné správy**

Dále existuje organizační neboli institucionální pojetí, kdy je veřejná správa chápána jako souhrn institucí, které zajišťují různé činnosti a vykonávají je přímo či zprostředkovaně. „Výkon veřejné správy vykonávají k tomu zřízené orgány a instituce, kterým se musí vymezit jejich kompetence, včetně rozhodovacích pravomocí, aby míra rozhodování byla kontrolovatelná a nedocházelo ke zneužití moci úředníky. Organizační uspořádání veřejné správy a obecné zásady její činnosti a pravomoci jsou v demokratických zemích zakotveny Ústavou a navazujícími zákony.“ (Peková, Pilný, Jetmar, 2012, s. 103)

Veřejná správa zahrnuje výkon veřejné moci a jejím cílem je realizovat politiku státu na všech úrovních. Jedná se o službu veřejnosti, jejímž hlavním finančním nástrojem jsou veřejné finance z rozpočtové soustavy. Významné je ekonomické hledisko, které se snaží zdůrazňovat efektivní využívání finančních zdrojů a růst výkonnosti veřejného sektoru.

Veřejná správa působí na celou společnost, národní hospodářství a veřejný sektor. V širším pojetí je představována mocí zákonodárnou (parlament), výkonnou (prezident, vláda, správní úřady) a mocí soudní (soudy). V užším pojetí je rozlišována na státní správu a samosprávu, která se dále dělí na územní (obce, kraje) a zájmovou samosprávu (komory, svazy, sdružení, apod.). (Peková, Pilný, Jetmar, 2012, s. 104), (Halásková, 2007, s. 6-7)

2.4.3 Subjekty veřejné správy

- **Státní správa**

Státní správa je vykonávána především státem prostřednictvím svých orgánů, kterými jsou správní úřady. Jedná se tedy o státní správu, která realizuje výkonnou moc státu a zahrnuje jak prvky řízení, tak i regulace. Státní správa je výkonná a nařizovací, kdy v rámci moci výkonné zajišťuje provádění norem a usměrňuje regulované vztahy vlastními normativními akty. Má také podzákonný charakter, kdy správní úřady nesmí konat nic, co jim zákon neumožňuje. Stát může přenést výkon veřejné správy na veřejnoprávní korporace v případech, které zákon umožňuje. Mohou být také přímo pověřeny zákonodárcem k výkonu veřejné správy místo státu. Delegace této působnosti se nazývá přenesená státní správa, kterou se rozumí výkon vymezených úkolů správy státu samostatnými veřejnoprávními subjekty v oblastech, které se jich bezprostředně týkají a stát je k výkonu pověřil v souladu se zákonem.

- **Samospráva**

Na přelomu nového tisíciletí se veřejná správa významně reformovala a došlo k mnoha legislativním změnám, které ovlivnily fungování a podobu samospráv na území České republiky. Samospráva spočívá v samostatném spravování záležitostí, které se bezprostředně týkají obyvatel. Zajišťování chodu společnosti tak přestalo být pouze

výlučnou záležitostí orgánů státu a postupně začalo docházet k decentralizaci pravomocí a stále většímu podílu samosprávy na řízení a rozhodování ve společnosti. Samospráva je spolu se státní správou součástí veřejné správy, která je však na správě státní nezávislá a je vykonávána subjekty od státu odlišnými. Těmito subjekty jsou veřejnoprávní korporace, které vykonávají samosprávu na vlastní odpovědnost, vlastním jménem a vlastními prostředky, a zaměřují se na řešení vlastních činností.

Samospráva je rozlišována na územní a zájmovou, je založena na stejných zásadách a principech fungování státní správy. Územní samospráva „je charakteristická ve spravování záležitostech, které jsou vázány k určitému vymezenému teritoriu a k osobám zde žijícím. K veřejnoprávním korporacím realizujícím samosprávu územní patří na vyšší úrovni kraje a na nižší úrovni obce, jako základní jednotky územní samosprávy. Zájmová samospráva je charakteristická řízením, kontrolou chodu a činností vykonávaných osobami specializovanými v určitém oboru.“ Orgány zájmové samosprávy zahrnují například profesní komory, pojišťovny, školství. (Kadeřábková, Peková, 2012, s. 15-16), (Halásková, 2007, s. 14, 15, 18)

- **Územní samospráva**

Územní samospráva představuje decentralizované výkonné působení a její činnost je založena na vztahu mezi státem a veřejnoprávními korporacemi, které jsou nezávisle postaveny. Územní samosprávou se rozumí prostorově vymezený funkční celek, který je formou veřejné moci a veřejné správy, a má právo sám rozhodovat o svých záležitostech. „Územní samospráva je realizace práva občanů na vlastní samosprávu, právo na spravování určitého území menšího, než je stát, na základě působnosti stanovené Ústavou a příslušnými zákony při vytvoření potřebných legislativních a ekonomických podmínek.“ Principem územní samosprávy je nezávislost na orgánech státní správy. Jedná se o delegování pravomocí a části výkonu veřejné správy ze strany státu na nižší orgány a složky státu. Územní samosprávu v České republice tvoří obce jako základní územní samosprávné celky a kraje jako vyšší územní samosprávné celky, které jsou samostatnými právními a ekonomickými subjekty.

Územní samospráva prohlubuje demokracii a pomáhá budovat tzv. občanskou společnost. Občané mají právo rozhodovat ve veřejných záležitostech a podílet se na řízení veřejné správy. Uplatňuje se tzv. princip subsidiarity, kdy je veřejná správa částečně decentralizována na územní samosprávu. Rozhodovací pravomoci a odpovědnosti za zajištění činností jsou přeneseny na co nejnižší úroveň, která je schopná dané činnosti zajistit, aby byla veřejná správa blíže občanům. (Peková, Pilný, Jetmar, 2012, s. 123, 126, 127), (Halásková, 2007, s. 19)

- **Zájmová samospráva**

Zájmová samospráva má charakter samostatné právnické osoby zřízené zákonem, spravující vlastní majetek a hospodařící se svým vlastním rozpočtem. Tato forma samosprávných aktivit není tak rozšířená a populární jako forma územní samosprávy, ale také představuje možný směr přenosu výkonu státu na veřejnoprávní nestátní instituce. Zájmová samospráva sdružuje občany na bázi společných věcných zájmů v jednotlivých územněsprávních jednotkách či na území celé republiky. Jejich majetek je účelový a výdaje jsou pokryty příspěvky členů, které tvoří také příjmy daných komor a zajišťují jejich chod a funkce. Zájmovou samosprávu tvoří například profesní (stavovské) komory, kam patří komora lékařů, stomatologů, lékárníků, architektů, advokátů atd. Mezi další příklady této samosprávy patří školství a samosprávné orgány rady školy, zřízené na

většině základních a středních škol, nebo tzv. akademické senáty na vysokých školách. Patří sem také Akademie věd. (Halásková, 2007, s. 20-21)

2.5 OBEC A ORGÁNY OBCE

2.5.1 Charakteristika obce

Obec je nejčastěji chápána jako nejnižší organizační územní jednotka a základní územní samosprávný celek včetně společenství jeho občanů. Charakteristika obce je vymezena Ústavou a má právo na samosprávu, jež souvisí se samostatnou působností obce. Obec je právní osobou veřejného práva, tedy veřejnoprávní korporací, která samostatně hospodáří se svým majetkem a vlastním rozpočtem. Úkolem obce je pečovat o všestranný rozvoj svého území, zajišťovat potřeby místních obyvatel, a plnit všechny své úkoly ve veřejném zájmu v souladu se zákony a jinými právními předpisy. (Mates, Wokoun a kol., 2001, s. 75)

2.5.2 Orgány obce

Obec jedná prostřednictvím svých orgánů, kterými jsou fyzické osoby respektive funkcionáři. Orgánem obce je dle Ústavy České republiky zastupitelstvo obce. Zákon o obcích kromě zastupitelstva dále rozlišuje radu obce, starostu, obecní úřad, zvláštní orgány obce zřízené podle zvláštního zákona, a také komise, pokud jim byl svěřen výkon přenesené působnosti. (Balík, 2009, s. 67), (Mates, Wokoun a kol., 2001, s. 86)

- **Zastupitelstvo obce**

Členové zastupitelstva jsou voleni rovným, přímým a tajným hlasováním. Počet členů stanovuje zákon o obcích pro jednotlivé velikostní kategorie obcí. Zastupitelstvo zasedá nejméně jednou za 3 měsíce v obcích, v nichž se volí rada obce. V ostatních obcích se schází jednou za 2 měsíce. Zasedání je veřejné a projednávají se záležitosti patřící do samostatné působnosti obce. K rozhodnutí a platnosti usnesení je potřeba souhlas nadpoloviční většiny všech členů. (Mates, Wokoun a kol., 2001, s. 183)

- **Rada obce**

Rada obce je tvořena nejméně pěti a nejvýše jedenácti členy. Její počet je vždy lichý a nesmí přesahovat jednu třetinu počtu členů zastupitelstva obce. Radu tvoří starosta, místostarosta a další členové jako radní, kteří jsou voleni zastupitelstvem obce. Rada obce představuje výkonný orgán, který řeší záležitosti v oblasti samostatné působnosti obce. Přípravuje návrhy pro jednání zastupitelstva obce a je mu odpovědná. Rada obce se schází nepravidelně, v případě potřeby, a její schůze jsou neveřejné. Usnesení probíhá, je-li přítomna nadpoloviční většina všech jejích členů. (Mates, Wokoun a kol., 2001, s. 110)

- **Starosta a místostarosta**

Starosta je hlavním a nejviditelnějším orgánem, který zastupuje obec navenek. Nemá však skoro žádné pravomoci, jelikož není statutárním orgánem a jeho úkony vyžadují schválení zastupitelstvem či radou, které podléhá. Starosta a místostarosta je volen zastupitelstvem obce z řad svých členů absolutní většinou všech zastupitelů. Oba představitelé jsou zastupitelstvu odpovědni a mohou jím být také odvoláni. Musejí být občany České republiky. Starosta jmenuje a odvolává tajemníka obecního úřadu se souhlasem okresního úřadu. Má pravomoc řídit zasedání zastupitelstva a rady, a určovat agendu, o které se bude

jednat. „*Je oprávněn pozastavit výkon usnesení rady obce, má-li za to, že je nesprávné, a věc pak předkládá na nejbližší zasedání zastupitelstva obce.*“ Starosta odpovídá za informování veřejnosti o činnostech a chodu obce. Zastupuje ho místostarosta, který vykonává přidělené úkoly v samostatné působnosti. Místostarostů může být zastupitelstvem zvoleno více, ti pak zastupují starostu v době jeho nepřítomnosti v plném rozsahu. Společně podepisují právní předpisy a další akty obce. (Balík, 2009, s. 74, 76), (Mates, Wokoun a kol., 2001, s. 140)

- **Obecní úřad a tajemník**

Obecní úřad je jeden z orgánů obce, který je tvořen starostou, jedním nebo více místostarosty, tajemníkem a dalšími zaměstnanci. Obecní úřad plní úkoly v samostatné působnosti obce, které mu uloží rada a zastupitelstvo. Vykonává státní správu v oblasti přenesené působnosti a pomáhá komisím a výborům v jejich činnosti. Může a nemusí se členit na odbory, o čemž rozhoduje rada obce případně zastupitelstvo, pokud rada není zřízena. Funkce tajemníka je povinně zřizována v obcích s rozšířenou působností a obcích s pověřeným obecním úřadem. Ostatní obce nejsou povinny jmenovat tajemníka, ale mají tu možnost. „*Tajemník je odpovědný starostovi za plnění úkolů obecního úřadu v obou působnostech obce. Tam, kde není funkce tajemníka zřízena či obsazena, plní jeho pravomoci starosta.*“ (Balík, 2009, s. 77)

2.6 OSÍDLENÍ A JEHO VÝVOJ, SÍDLA A SÍDELNÍ STRUKTURA

2.6.1 Osídlení a jeho vývoj

Sídelní strukturu či osídlení, definuje Hudečková, Lošťák, Ševčíková (2010, s. 34) jako soustavu sídel včetně jejich hierarchie, funkční struktury a vzájemných vazeb mezi sídly. Osídlení představuje složitý systém, ve kterém se nachází navzájem propojená sídla. Probíhá na základě nejrůznějších důvodů, mezi které patří například migrace obyvatel za prací či rekreací, dodavatelsko-odběratelské vztahy, či přenos a šíření různých typů informací. Systém osídlení se rozvíjí v závislosti na historických souvislostech, ekonomice, geografických, klimatických a demografických faktorech.

Osídlení a jeho strukturu charakterizuje vytváření sídelní struktury v rámci demografických pohybů, jako je vylidňování, vysídlování a dosídlování obyvatel, či přirozená mobilita obyvatel způsobená natalitou a mortalitou.

Osídlení je dlouhodobý proces a v České republice je výsledkem tisíciletého vývoje rozmisťování obyvatel, jehož počátky spadají do období tzv. přemyslovské kolonizace ve 13. století. V rozmezí 13. až 15. století kdy vznikla sídelní struktura, byla města především centrem řemesel a měla významnou obchodní a správní úlohu. Vše bylo podřízováno mocensko-strategickým a ekonomickým cílům panovníka.

Důležitou etapou ve vývoji osídlení bylo období třicetileté války v letech 1618 až 1648, kvůli které docházelo k dramatickým přesunům obyvatelstva, a třetina sídel v důsledku války zanikla.

V 19. století poznamenalo vývoj sídelní struktury období průmyslové revoluce, kdy docházelo k zakládání manufaktur a později továren díky zrušení nevolnictví a poddanství, jehož důsledkem bylo svobodné podnikání a volný pohyb obyvatel.

Vliv na vývoj struktury našich sídel měla druhá světová válka. V pohraničních regionech se podstatně snížil počet obyvatel a zanikla velká část malých vesnic, samot i osad. V následujících desetiletích po druhé světové válce odrážela sídelní politika vojensko-

strategické cíle a ekonomické záměry, díky kterým byly podporovány regiony a města s těžbou surovin a koncentrací těžkého a zbrojního průmyslu jako např. Ostravsko, Kladensko, Pardubicko a jiné. Poválečný vývoj významně ovlivnil podobu české sídelní struktury, kterou v dnešní době charakterizuje hustá síť sídel různé velikosti. Podle Wokouna, Matese, Kadeřábkové a kol. (2011, s. 21-24) se v dosavadní praxi osídlení charakterizuje zejména prostřednictvím ukazatelů jako je:

- počet obcí;
- průměrná velikost obcí (počet trvale žijících obyvatel nebo plošná rozloha);
- počet obcí rozdílných velikostních skupin (měřeno počtem obcí a počtem bydlícího obyvatelstva v daných skupinách);
- podíl obcí rozdílných velikostních skupin na celkovém počtu obcí;
- počet obyvatelstva bydlícího v obcích jednotlivých velikostních skupin;
- podíl obyvatelstva bydlícího v obcích jednotlivých velikostních skupin na celkovém počtu obyvatelstva.

Je důležité rozlišovat pojmy obec a sídlo. Na rozdíl od sídla má obec vlastní právní subjektivitu a představuje základní územně správní jednotku s vymezeným obvodem, který zahrnuje jedno nebo více sídel.

2.6.2 Sídelní struktura ČR

Sídelní struktura České republiky je charakterizována jako středně urbanizovaná a spíše maloměstská společnost. Vyznačuje se silným zastoupením malých a středně velkých měst. Z pohledu současnosti má česká sídelní struktura podle Wokouna, Matese, Kadeřábkové a kol. (2011, s. 24, 26, 28, 29) tři základní charakteristiky: velmi hustá síť obydlených míst, krajové diferenciací v jejich hustotě, rozdíly mezi sídly ve venkovském prostoru a sídly v městských a urbanizovaných obvodech.

Sídelní struktura České republiky se dostala do nových vývojových etap po roce 1989, kdy se reformovala veřejná správa a posílila samospráva. Malé obce se začaly sdružovat do tzv. mikroregionů, aby se usnadnilo např. financování větších investičních záměrů jako je třeba výstavba kanalizací, čističek a podobně.

2.6.3 Sídlo

V regionalistickém pojetí se sídlem rozumí základní jednotka osídlení. Považuje se za něj každé obydlené místo včetně plochy, která je bezprostředně využívána obyvatelstvem. Sídla se dělí do dvou základních kategorií na venkovská a městská. Venkovská sídla se rozvíjejí na bázi zemědělské výroby a městská sídla jsou nezemědělského charakteru. Sídla jsou velice rozmanitá svým druhem, funkcí a velikostí, a jejich současná podoba je výsledkem dlouholetého historického vývoje. Různorodost sídel odráží rozdílný způsob života jejich obyvatel. (Mates, Wokoun a kol., 2001, s. 129)

V dnešní době se nevyskytují pouze „čistě“ venkovská a městská sídla kvůli silné mobilitě obyvatel, zboží i služeb zapříčiněné rychlým rozvojem dopravní infrastruktury a informačních a komunikačních technologií. Městská sídla určují podobu sídelní soustavy dnešní moderní společnosti a venkovská sídla se připodobňují těm městským postupnou ztrátou jejich přírodního charakteru. (Hudečková, Lošťák, Ševčíková, 2010, s. 35)

Podle Wokouna, Matese, Kadeřábkové a kol. (2011, s. 29) je podoba sídel výsledkem spolupůsobení řady faktorů, na základě kterých se dělí do základních skupin:

1. podle vlivu podmínek přírodního prostředí (klimatu, reliéfu, atd.);
2. podle vlivu socioekonomických podmínek, kam patří ekonomické a sociální faktory (stav a struktury výroby, dopravy, služeb, obyvatelstva) a faktory obecního charakteru (technická a kulturní vyspělost obyvatelstva, stupeň organizace společnosti);
3. podle vlivu administrativního a politického uspořádání.

2.6.4 Město

Město je sídelní geograficky vymezený útvar, který nabyl statusu města dle zákona o obcích. Je to větší nebo menší sídlo v sídelní struktuře, které se vyznačuje nezemědělským charakterem a dynamickou složkou struktury osídlení. Městská sídla jsou historicky mladší než venkovská a svými funkcemi a specifickými znaky se od nich liší. Ve městech se koncentruje obyvatelstvo, které zde naplňuje své ekonomické a kulturní potřeby. Pokud má obec alespoň 3000 obyvatel nebo více, může nabýt statusu města stanovením předsedy Poslanecké sněmovny po vyjádření vlády (§ 3 odst. 1 zákona o obcích). Pro stanovení města je údaj o minimálním počtu občanů doplněn o **vnější a vnitřní znaky**, které dohromady vytváří komplexní (geografické) hledisko.

Vnějšími znaky se rozumí přírodní, resp. geografické a dále urbanisticko-technické parametry, mezi které patří soustředěný půdorys a vytvoření uzavřeného a zřetelného jádra města, větší počet neobývaných budov (továrny, úřady apod.), různorodá struktura zastavěné plochy (diferenciace na části obytné, průmyslové apod.).

Vnitřní znaky jsou považovány za důležitější a soustřeďují se na demografické, ekonomické, sociální, kulturní a politické faktory a jejich ukazatele. Patří mezi ně především: vysoký stupeň koncentrace obyvatel, různorodost hospodářských činností a městských funkcí, struktura zaměstnanosti obyvatel města v různých ekonomických odvětvích, plně vyvinutá středisková funkce města atd.

Města jsou výsledkem dlouhodobého a postupného historického vývoje složitého sociálně-ekonomického systému na základě ekonomických, sociálních, kulturních, politických a jiných potřeb, které se v průběhu rozvoje společnosti měnily a vyvíjely.

Město tvoří ekonomický systém, který lze podle hospodářských činností rozdělit na dvě funkce podle toho, zda tyto ekonomické činnosti slouží pouze městu samotnému, nebo také okolním městům a jiným přilehlým oblastem.

- **Městotvorná funkce** plní ty ekonomické činnosti, jejichž produkce je určena i pro jiná města a vnější okolí. Tyto činnosti mají nadregionální význam a rozhodující vliv na vznik a rozvoj města. Patří sem například průmyslová výroba, správa, finance, sport, obchodní a kulturní vazby a některé další služby.
- **Městoobslužná funkce** představuje činnosti, které slouží především pro uspokojování potřeb obyvatel pouze daného města případně jeho spádových oblastí. Rozvoj těchto činností závisí na rozvoji městotvorných funkcí. Jedná se o poskytování základních služeb, jako jsou například základní školy, obchody

s potravinami apod. (Wokoun, Mates, Kadeřábková a kol., 2011, s. 39, 42, 45), (Hudečková, Lošťák, Ševčíková, 2010, s. 35-36), (Mates, Wokoun a kol., 2001, s. 31, 62)

2.7 URBANIZAČNÍ PROCESY

2.7.1 Urbanizace

Urbanizace je proces, při kterém roste koncentrace obyvatel ve městech. Společnost mění venkovský způsob života na městský a lidé se pohybují z malých obcí do větších, případně stěhují z venkova do měst. Tento proces má významný vliv na hospodářskou strukturu obyvatelstva a přispívá k poznání civilizačních, ekonomických, sociálních a kulturních změn rozvoje území, které pomáhají odhalit směry budoucího vývoje území i jednotlivých sídel. (Kolektiv autorů, 2008, s. 45)

Urbanizace je spojená s urbanismem, který má dlouholetou tradici a charakterizuje činnost spojenou s plánováním a výstavbou měst. Jeho cílem je „*harmonizace základních složek osídlení, a to z hlediska jak funkčního a prostorového, tak společensko-sociálního uspořádání.*“ (Mates, Wokoun a kol., 2001, s. 152)

Toušek, Kunc, Vystoupil a kol. (2008, s. 106-107) definují proces urbanizace jako změnu sociálně-prostorových forem společnosti v důsledku společenské modernizace. Lze rozlišovat urbanizaci ekonomickou, kdy dochází ke zvyšování počtu osob pracujících mimo zemědělství. Dále demografickou, kdy se zvyšuje podíl městského obyvatelstva. Prostorová urbanizace zahrnuje změny vzhledu a hmotného uspořádání sídel. A sociální urbanizace, při které se šíří městské hodnoty a postoje, a dochází k osvojení městského způsobu života. Urbanizační procesy jsou historicky spojovány s etapou industrializace a souvisí s přechodem od tradiční zemědělské společnosti ke společnosti průmyslové.

Proces urbanizace je chápán jako komplexní společenský proces, který mění sociální strukturu nejen na regionální úrovni, ale v rámci celé společnosti. Ovlivňuje způsob života a chování jednotlivců i celých skupin včetně sociálních vazeb, a je spojován s modernizací společností. V rámci tohoto procesu dochází například k růstu měst, zvětšování počtu obyvatel žijících ve městech, prostorové expanzi měst, růstu hustoty obyvatelstva atd.

Kolektiv autorů (2008, s. 45-47) uvádí, že je pojem urbanizace relativně nový. V tradičním a velmi zjednodušeném pojetí je tento proces spojován s obdobím, kdy se hlavní hospodářskou činností lidské společnosti stávala místo pouhého zemědělství zprvu řemesla, správa, obchod a později průmysl. Obecné pojetí urbanizace proces chápe jako změny prostorových forem organizace lidské společnosti.

Odborná literatura vymezuje pojem urbanizace také jako socioekonomický a společenský proces, který se vztahuje na celé území země, a ve kterém dochází k přeměně životních forem a zvyků, a odstraňování staletých rozdílů mezi městem a venkovem. Jedná se o celosvětový proces, stimulovaný novými formami dělby práce, který je spojen s rozvojem výrobních sil a forem sociálních a kulturních kontaktů.

Procesu urbanizace se jako jeden z prvních začal věnovat německý sociolog a ekonom Max Weber, který mimo jiné poukázal na to, že ačkoli je soudobá urbanizace univerzálním procesem, který probíhá v zemích s různou úrovní ekonomického rozvoje a odlišnými společenskými podmínkami, jsou jeho konkrétní formy a jeho povaha diferencovány řadou

specifik. Těmito specifiky se mají na mysli ekonomické, sociální, politické, geograficko-klimatické, ale i kulturní a historické podmínky.

2.7.2 Desurbanizace a suburbanizace

Opakem urbanizace je desurbanizace, někdy označována také jako kontraurbanizace, kdy se lidé stěhují z měst do venkovských oblastí. Je to jedním ze znaků přechodu od industriální společnosti ke společnosti postindustriální. S procesem urbanizace souvisí také pojem suburbanizace, kdy se obyvatelé stěhují na okraje velkých měst, na předměstí do tzv. suburbii. Z příměstských obcí se stávají nové části měst, která se geograficky rozšiřují. (Kolektiv autorů, 2008, s. 45-50)

2.8 MIKROREGIONY

2.8.1 Dobrovolná sdružení obcí a měst

Obce a města se dobrovolně na základě vzájemné dohody sdružují a vytvářejí partnerství na podporu lokálního a regionálního rozvoje. Jednotlivé obce a města ve formě dobrovolných svazků společně postupují v podpoře rozvoje a řešení problémů daného území. Dobrovolné svazky obcí a měst vznikají podle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, nebo v souladu s občanským zákoníkem. Spolupráce mezi obcemi a městy probíhá uzavíráním tzv. zájmových sdružení právnických osob, které společně realizují konkrétní projekty. Nejčastěji jsou vytvářeny tzv. mikroregiony nebo euroregiony. Euroregiony vznikají zejména za účelem realizace přeshraničních rozvojových aktivit, které jsou finančně podporovány z evropských zdrojů. Mikroregiony jsou zakládány s cílem získat dotaci na přesně stanovený účel. Mezi takové účely může patřit například výstavba cyklostezky, vytvoření turistického či dopravního značení nebo rekonstrukce čistíčky odpadních vod. Spolupráce je v těchto mikroregionech čistě účelová a často po dokončení daného projektu končí. Řada sdružených obcí a měst však po skončení investiční akce i nadále ve spolupráci pokračuje a zaměřuje se na všestranný rozvoj zapojeného území. Příslušný region vymezený partnerskými obcemi a městy si pravidelně vyměňuje informace, znalosti a zkušenosti, představitelé obcí se setkávají a společně organizují různé akce. Společně se také podílejí na nákladech a rizicích jednotlivých rozvojových investičních projektů, které jsou pro jednotlivé obce nižší, pokud všichni aktivně spolupracují. Podle Zuzany Khendriche Trhlínové (2014, s. 158-160) hrají významnou roli v partnerství mezi obcemi lidské zdroje, politická podpora, a schopnost jednotlivých představitelů obcí a měst zdůrazňovat veřejnosti význam aktivit mikroregionů.

2.8.2 Místní akční skupiny

Místní akční skupiny jsou formálně institucionalizovaná partnerství mezi zástupci podnikatelů (například živnostníků nebo zemědělců), občanské společnosti a veřejné správy (obce a města). Jejich cílem je realizovat projekty zaměřené na podporu venkova, společně spravovat finanční prostředky a administrovat konkrétní aktivity celého svazku. Sdružení vyžaduje povinné vytvoření společných orgánů a nezbytnou registraci u Ministerstva vnitra České republiky. Musí být vymezená jasná struktura, organizační řád a právní subjektivita, kterou je nejčastěji tzv. obecně prospěšná společnost. Podmínkou založení tohoto sdružení je také rovnoprávnost postavení jednotlivých partnerů. Zástupci veřejné správy mohou tvořit maximálně 50 % členské základny a zbytek členů by měl být tvořen zástupci podnikatelského sektoru se sídlem v dané lokalitě, případně zástupci

neziskových organizací. Smyslem místních akčních skupin je podporovat realizaci rozvojových aktivit a dlouhodobě zlepšovat kvalitu života ve venkovských regionech. Základním principem je rozvíjení partnerství mezi občanským, veřejným a soukromým sektorem. Akteři místních akčních skupin se podílejí na přípravě a realizaci rozvojových projektů, vzájemně se inspirují a spolupracují na výměně informací a znalostí, čímž dosahují zvyšování kvality života celého venkovského regionu. (Khendriche Trhlínová, 2014, s. 160-164)

2.8.3 Další formy spolupráce na mikroregionální úrovni

Vedle dobrovolných sdružení obcí a měst a místních akčních skupin vznikají také další formy spolupráce na mikroregionální úrovni. Partnerské svazky jsou vytvářeny na úrovni obcí, měst i větších regionálních celků mezi různými typy spolupracujících subjektů, které spojuje především nějaký konkrétní zájem. Mezi takové formy spolupráce patří např. Asociace turistických regionů České republiky (ATUR ČR), jejímž cílem je výměna informací a znalostí mezi různými typy organizací zaměřených na destinační management, a vytvoření institucionálního rámce na podporu rozvoje cestovního ruchu v jednotlivých turistických regionech České republiky. Další formou rozvíjení spolupráce mezi různými subjekty jsou tzv. Národní geoparky, které chrání a uchovávají geologicky a kulturněhistoricky cenné lokality nacházející se na území příslušného geoparku. (Khendriche Trhlínová, 2014, s. 164-165)

2.9 CESTOVNÍ RUCH

2.9.1 Charakteristika cestovního ruchu

Cestovní ruch nebo také turismus je významnou společenskou, kulturní i ekonomickou složkou národního hospodářství ve většině vyspělých států. Svými aktivitami zasahuje do řady odvětví, ve kterých zlepšuje nejen ekonomické výsledky, ale celkovou úroveň dané oblasti. Obce a města prostřednictvím něj mohou významně ovlivnit a podpořit ekonomický a sociální rozvoj daného regionu České republiky. (Peková, Pilný, Jetmar, 2012, s. 307)

Cestovní ruch lze proto definovat jako komplexní společenský jev a souhrn aktivit, účastníků, služeb, procesů budování a provozování zařízení se službami. Také souhrn hospodářských a společenských odvětví, která poskytují a zajišťují aktivity spojené s využíváním, rozvojem a ochranou zdrojů pro cestovní ruch. Mezi cestovní zážitky nabízené pro jednotlivce i skupiny patří ubytování, stravování, nakupování, přeprava, zábava a další zájmové aktivity a hostitelské služby, které slouží přáním a potřebám turistů. „*Cestovní ruch je sumou celkových výdajů turistů na území daného státu, politické jednotky či ekonomické oblasti dvou sousedících států či národů, soustředěné kolem jedné přepravní sítě.*“ (Goeldner, Ritchie, 2014, s. 4-5)

2.9.2 Politika cestovního ruchu

Cestovní ruch a cestování jsou aktivity podporující stabilitu regionálních a místních ekonomik. Jedná se o odvětví ekonomiky, které je významně závislé na místě svého vzniku v nějakém daném regionu, který je destinací cestovního ruchu. „*Cestovní ruch je největším tvůrcem pracovních míst, jedním z největších exportních „odvětví“ a významným stimulatorem investičních aktivit.*“

Lidé cestují v rámci své domovské země, ale také do zahraničí za cílem poznání, rekreace nebo obchodu. Cestovní ruch zasahuje do mnoha oblastí národního hospodářství dané země, má vliv na platební bilanci, zaměstnanost a její příjmovou, vyrovnávací nebo výrobní funkci.

Cestovní ruch má velký význam v regionální politice, protože může v daném regionu pomáhat řešit strukturální problémy. Představuje totiž odvětví ekonomiky, ve kterém lze předpokládat stabilní ekonomický vývoj bez významných opakujících se problémů. Při nízkých investičních nákladech daného regionu dokáže snížit vysokou nezaměstnanost generací nových pracovních míst.

„Formulace cílů státní politiky cestovního ruchu vychází z cílů Strategie regionálního rozvoje, z priorit Národního rozvojového plánu a ze sektorového operačního programu a z navazujících vládních a mezinárodních dokumentů ochrany životního prostředí při rozvoji udržitelného cestovního ruchu.“

Politika cestovního ruchu se snaží usměrňovat negativní vlivy působící na toto odvětví. Tvorba této politiky a stanovování cílů zahrnuje ekonomické, ekologické i společenské aspekty a je proto nutné zohlednit všechny oblasti. Výkladový slovník cestovního ruchu od Martiny Páskové a Josefa Zelenky definuje politiku cestovního ruchu jako *„systematickou činnost sledující vytyčené cíle a spočívající v komplexním plánování, usměrňování (regulaci) a tvorbě reality cestovního ruchu prostřednictvím různých nástrojů a nositelů (státních, soukromých).“* (Wokoun, Malinovský, Damborský, Blažek a kol., 2008, s. 205-208)

3 Praktická část

3.1 HISTORIE REGIONU A ŠPINDLEROVA MLÝNA Z HLEDISKA ROZVOJE CESTOVNÍHO RUCHU

3.1.1 Historie obce Špindlerův Mlýn

Obec Špindlerův Mlýn byla původně hornickou a dřevorubeckou osadou postavenou na Labi, která dostala jméno podle rodu Spindlerů. Rodina Spindlerových vlastnila v obci mlýn. Věřící občané žádali o povolení stavby kostela a dosazení duchovní správy. Místní občané chalup sepsali žádost ve mlýně, jehož majitelem byl rychtář Spindler. Roku 1793 česko-uherský panovník František I. Rakouský poslal povolení stavby kostela a adresoval ho na Spindlerův mlýn. O současném názvu Špindlerův Mlýn bylo definitivně rozhodnuto až 23. června 1923. První zmínky sahají do počátku 16. století, kdy zde bylo několik chalup, které sloužily jako útočiště pro horníky pracující v hutích, kde zpracovávali železnou rudu. Záznamy o nejstarších hutích jsou z Kozích hřbetů, Železné hory a Stohu ve Svatém Petru. Těžba železné rudy, stříbra, mědi, arsenu přilákala Kryštofa z Gendorfu, podnikatele, rádce krále Ferdinanda I. Habsburského a zakladatele města Vrchlabí. V roce 1533 se zasloužil o povýšení Vrchlabí na horní město. Vytěžené stříbro se vyváželo do královské mincovny. Těžbu ve Svatém Petru přerušila třicetiletá válka v 17. století a poté byla definitivně ukončena v roce 1976.

Začátkem 20. století byla ve Špindlerově Mlýně započata rozsáhlá stavební činnost. V roce 1909 byla postavena místní elektrárna a instalováno veřejné osvětlení. Roku 1911 byl vybudován nový kamenný most místo původního starého dřevěného, který propojoval dříve samostatné obce Bedřichov a Špindlerův Mlýn. Památkově chráněný Bílý most je dnes součástí pěší zóny v centru Špindlerova Mlýna a vizuálním symbolem města. V roce 1923 se otevřelo veřejné koupaliště a v roce 1924 místní pošta. Povodně v letech 1926 a 1930 poškodily koupaliště, které muselo být postavené znovu a na vhodnějším místě. Stalo se nejmodernějším koupalištěm v Čechách, protože disponovalo vyhřívacím zařízením. Byly zde také tenisové kurty, na kterých se v zimě bruslilo, a nechyběl ani biograf. V roce 1961 získala obec Špindlerův Mlýn statut města. (Historie Špindlerova Mlýna, *Spindl.info*)

3.1.2 První výlety do krkonošské přírody

O prvních výletech do krkonošské přírody existuje velmi málo bližších informací. Většina z nich byla uskutečňována z vědeckých, hospodářských nebo úředních důvodů. Mezi první návštěvníky patřil krejčí Krebsa z Piechowic, který podle dochované zprávy z roku 1580 jako první vodil cizince do hor již na začátku 16. století. Trutnovský malíř Šimon Hüttl ve své kronice uvedl, že dne 7. srpna 1577 dovedl k vrcholu Sněžky jedenáct měšťanů z Trutnova. V 16. století se do Krkonoš vydával také Kryštof Schilling, slezský učenec a rektor zelenohorské latinské školy, který jako první kolem roku 1560 změřil výšku nejvyšší české hory Sněžky. Naměřil tehdy neskutečných 5 880 m, což je více než dosahuje dnešní nejvyšší hora Evropy Mont Blanc (4 810 m). Další měření poté provedl pan Jiřík z Řásně v roce 1569, který zaznamenal výšku 2 035 m. Dnes je známo, že nejvyšší hora České republiky dosahuje pouze výšky 1 603 m.

V roce 1786 se do Krkonoš vypravila přírodovědná expedice spolu se slavným cestovatelem, botanikem, lékařem a objevitelem Tadeášem Haenkem, která se uskutečnila

pod záštitou Královské učené společnosti nauk, a měla významný vliv na poznání krkonošské krajiny a přírody.

Do Krkonoš přijíždělo také mnoho poutníků z náboženských důvodů. Na Sněžce byla dne 10. srpna 1681 vysvěcena Kaple svatého Vavřince, kam se lidé vypravovali pětkrát do roka. Později dne 19. září 1684 vysvětil královéhradecký biskup Jan František Kryštof z Talmberka Pramen Labe, který dnes patří k nejvyhledávanějším výletním cílům na české straně pohoří. Labský pramen tak od konce 17. století začal lákat mnoho poutníků, jejichž zájem se však postupem času začal soustřeďovat i na další přírodní útvary a scenérie v horách. Tehdejší návštěvnost Krkonoš odhadl Josef Karl Eduard Hoser, lékař a zeměpisec zabývající se mimo jiné také tímto územím, na přibližně dva tisíce osob za rok. (Sněžka - Nejvyšší bod v Čechách, *HoryCesko.cz*), (Lokvenc, 1978, s. 169-184)

3.1.3 Rostoucí cestovní ruch a s ním přizpůsobování života horalů

Koncem 18. století se začal rozvíjet cestovní ruch a čím dál více obyvatel se začalo vypravovat na krkonošské hřebeny objevovat krásu přírody. Lidé do této oblasti často přicházeli hledat nerostné suroviny, poklady, sbírat byliny a podobně. Potřebovali přespaní a tak místní boudaři (dříve budaři) začali přizpůsobovat svoje hospodářství pro přichozí návštěvníky, aby jim mohli poskytnout nocleh. Postupem času místní zjistili, že při té příležitosti mohou velmi dobře zpeněžit své domácí výrobky a zemědělské produkty. Začalo se vyvíjet a zlepšovat pohostinství, turisté si později mohli na boudách koupit například chléb, masné a mléčné výrobky, pivo, víno nebo kořalku. Také zde sloužili horští vůdci, kteří turistům nosili zavazadla a poskytovali jim různé informace během cesty. Někteří boudaři a zdejší obyvatelé dělali průvodce po horách nebo nosili zámožné osoby na nosítkách po výletech. Boudy, které původně sloužily pouze hospodářským účelům, se začaly přizpůsobovat rozmachu přicházejících hostů a přestavovaly se na hostinské domy. Takovými stavebními proměnami prošla Petrova bouda, Rennerova bouda, nebo kaple na Sněžce, která byla v roce 1812 přestavěna na hospodu a ubytovnu. Sloužila k pohostinským účelům až do roku 1831, kdy musela být zavřena kvůli choleře. Kaple byla poté znovu vysvěcena roku 1856. Od 30. let 19. století byly boudy a chalupy stavěny tak, aby jejich provoz sloužil zejména pro hosty a turisty. K takovým místům patří například Bouda u Sněžných jam, která je nyní nepřístupná a slouží jako televizní vysílač pro Polsko, nebo dnes hojně navštěvovaná Labská bouda. V této době zažívaly Krkonošské hory rozkvět, kdy se z chudých usedlostí postupně stávaly penziony a hotely, a téměř každá chalupa již měla k dispozici ubytovací kapacity pro turisty. S narůstajícím množstvím nově přichozích lidí se zvýšila potřeba vzniku pracovních míst, a tak původní zemědělci, řemeslníci a obchodníci nacházeli zaměstnání ve službách pro návštěvníky hor. Významnými turistickými centry se na polské straně staly Kowary, Karpacz, Szklarska Poreba, a na české straně Harrachov, Velká Úpa, Pec pod Sněžkou a především Špindlerův Mlýn. (Lokvenc, 1978, s. 169-184)

3.1.4 Rozmach turismu v zimním období

V zimních obdobích byl přístup do hor zkomplikován vlivem počasí s mrazivými teplotami a velkým množstvím sněhu. Kdo nutně někam nemusel, například za prací, se od svého obydlí daleko nevzdaloval. Cesty byly zaváté a jen občas prošlápnuté, obyvatelé pro snazší chůzi v hlubokém sněhu používali sněžnice. Tradiční sněžnice měly dřevěný či proutěný rám, který byl propletený provazy, a byly přivázané k botám. Snazší pohyb s nimi spočívá v rozložení tíhy člověka na větší plochu, kdy se pak jedinec méně zabořuje do sněhu. Asi v roce 1815 byly zahájeny první výletní jízdy na horských saních tzv. rohačkách, což

započalo rozmach zimního cestovního ruchu. Doposud byly takové rohačky využívány pouze jako dopravní prostředek na převoz dříví, sena a potravin. Až pan Štefan Hübner z Pomeznic bud jako první nabídl návštěvníkům nový zážitek, kterým byla výletní jízda na rohačkách. Zapřažený kůň vyvezl během asi dvou hodin saně s jedním nebo dvěma pasažéry nahoru na Pomezní boudy, kde byli připraveni pasažéři na dvacetiminutový sjezd. Zákazníci se předtím měli možnost občerstvit a dát si něco na zahřátí. Poté usedli na pytel vycpaný senem a na saních řízených zkušeným horalem sjížděli dolů do údolí. Této zálibě se začalo dostávat čím dál většího zájmu. Během zimy v roce 1886 se údajně uskutečnilo přes tisíc jízd a postupně začaly vznikat další sánkařské trasy. Počet rohaček se zvyšoval a zákazníci přibývali. Podnikaví hoteliéři si obstarávali úřední povolení k provozování této činnosti a zaměstnávali obyvatele z chudších vrstev jako řidiče saní. Podle dochovaných záznamů jezdilo koncem 19. století po sánkařských drahách okolo čtyř tisíc rohaček a šesti tisíc sportovních saní. Malé sportovní saně využívali ti, co neměli tolik peněz, aby si mohli dovolit rohačky, a museli si je také sami vytáhnout nahoru na kopec. Tato nabízená aktivita zvyšovala zájem návštěvníků o hory a počet přijíždějících do celého regionu Krkonoš. Největší význam pro rozvoj zimního cestovního ruchu však měl vznik lyžařského sportu. (Krasojízdy na rohačkách - Krkonoše, *Město Jičín - turistický portál*), (Lokvenc, 1978, s. 169-184)

3.1.5 Vznik lyžařského sportu

První zmínky o lyžích v krkonošském regionu pocházejí z roku 1887, kdy doktor Kraus z polské Jelení Hory dostal darem tři páry lyží od švédského námořního kapitána. Jeden pár věnoval na Petrovu boudu, kde po několika neúspěšných pokusech použití, lyže uložili na půdu. Další zprávy jsou datovány na rok 1892, kdy dal hrabě Jan Harrach lyže lesnímu personálu, aby jim usnadnil cestu a pohyb v lesích.

V roce 1903, kdy byly české země součástí Rakousko-uherského císařství, byl založen první národní lyžařský svaz na světě. Byl jím Svaz českých lyžařů v Jablonci nad Jizerou. Český Ski klub Praha, Český Krkonošský spolek Ski Jilemnice a Český Ski klub Vysoké nad Jizerou byli zakládajícími členy. Prvním předsedou svazu byl učitel a průkopník horské turistiky a lyžování v Krkonoších Jan Buchar. Pocházel z Dolních Štěpanic a zasloužil se o prudký rozmach lyžování. Mimo jeho výuku se snažil dostat do povědomí široké veřejnosti, jak je důležité chránit přírodu. Patřil k prvním krkonošským lyžařům a organizoval mnoho horských túr a propagačních přednášek společně s pražským Ski klubem. Jeho nástupcem v předsednictví Českého lyžařského svazu se stal Josef Rössler Ořovský, významná osobnost českého sportu, schopný a všestranný sportovec, který se podílel na zakládání mnoha sportovních klubů a svazů. V roce 1906 přišel s návrhem na vytvoření mezinárodní lyžařské organizace.

Lyže získaly převahu v oblíbenosti nad těžkopádnými sněžnicemi a do Krkonoš začalo jezdit čím dál více milovníků zimních sportů a přírody. Stoupající návštěvnost, častá návratnost turistů a pravidelně se opakující zájezdy do hor vedly k významnému posílení cestovního ruchu v pohraničních horách. V roce 1893 se uskutečnily první lyžařské závody v Jilemnici. Členů ve sportovních svazech a klubech přibývalo, v roce 1914 existovalo celkem 61 českých klubů se 7 483 členy.

Nejproslulejší a nejúspěšnější lyžař tohoto období byl Bohumil Hanč, který tragicky zahynul na hřebenech Krkonoš při mezinárodním závodu v běhu na lyžích na 50 kilometrů. Hanč byl vynikající běžec, sedminásobný český mistr v běžeckém lyžování a výborný lyžařský instruktor. Byl to adept na vítězství osmého ročníku padesátikilometrového mistrovského závodu, který se mu stal v roce 1913 osudným. Zahynul na Zlatém návrší na

následky velmi nevlídného počasí, na podchlazení a selhání srdce, i se svým přítelem Václavem Vrbatou, který ho zřejmě přišel v závodu podpořit. (Historie svazu, *Czech-ski*), (Lokvenc, 1978, s. 169-184)

3.1.6 První kroky k ochraně krkonošské přírody

Stále větší zájem o Krkonoše a s ním rozmáhající se cestovní ruch přinesl také obavy o zachování zdejší přírody. Začaly se objevovat první tendence na ochranu životního prostředí hor kvůli devastaci a úbytku lesů a následných přírodních katastrof. Horské lesy byly vážně narušeny bezohlednou těžbou dřeva a narušení přírodní rovnováhy přinesly také katastrofické povodně v letech 1882, 1883, 1897 a 1899, což vedlo k vytváření přehrad na Labi, zalesňování a zavádění dalších opatření.

O tuto problematiku se zpočátku zajímali především biologové a vědecké kruhy. Obávali se o vzácné a ohrožené druhy rostlin. Na základě zvyšujícího se tlaku byl vydán roku 1904 tzv. výnos o ochraně krkonošské flóry jako první impuls k zachování místního životního prostředí. Ochranou přírody se zabýval také majitel jilemnického panství hrabě Jan Harrach, který v roce 1904 zřídil první rezervaci o výměře cca 60 hektarů na Labské stěně, což vedlo k rozšíření zájmu o ochranu krajiny do širších kruhů veřejnosti. Od poloviny 19. století se také začaly značit turistické trasy. Cesty k jednotlivým boudám byly vyznačeny tyčemi a na křižovatky umístěny ukazatele směru. Díky tomu turisté mohli cestovat sami bez průvodců a horských vůdců.

Na frekventovaných místech byla flóra stále více poškozována, a proto byla roku 1920 vydána vyhláška o ochraně krkonošské květeny, o které rozhodla Okresní politická správa v Jilemnici. To ovšem zcela neřešilo situaci a tak se uvažovalo o založení krkonošských rezervací, jež byly postupně skutečně zřizovány. Jako první vznikla tzv. Kotelská rokle v roce 1931. Později v roce 1952 následovaly rezervace: Kotelní jámy, Pančická louka, Labský důl, Úpská rašelina, Obří důl, Černohorská rašelina, Západokrkonoská a Východokrkonoská státní přírodní rezervace. Dále rezervace V bažinkách, Rýchorská studánka, Rýchorská květnice, Dvorský les. O ochranu přírody se také zasloužili členové Horské služby a celá řada dalších dobrovolníků.

Vypracováním návrhu na zřízení „Národního parku Krkonošského“ byl v roce 1923 pověřen významný badatel a univerzitní profesor botaniky na pražské Univerzitě Karlově František Schustler. Realizace však byla kvůli neklidné době a vzhledem k politické situaci odsunuta o 40 let. V roce 1956 vyšel zákon o ochraně přírody a nakonec byl v roce 1963 založen Krkonošský národní park, vládním nařízením č. 41/1963 Sb. V roce 1992 byly Krkonoše na české i polské straně hranic vyhlášeny biosférickou rezervací a zařazeny do celosvětové sítě biosférických rezervací UNESCO v rámci programu Člověk a Biosféra. (Počátky ochrany krkonošské přírody, *Krkonoše multimediální encyklopedie*), (Lokvenc, 1978, s. 169-184)

3.2 ANALÝZA SOUČASNÉHO ROZVOJE

3.2.1 Současná charakteristika Špindlerova Mlýna

Špindlerův Mlýn se nachází v srdci nejvyšších českých hor Krkonoš, v severozápadní části Královéhradeckého kraje, v okrese Trutnov. Leží v nadmořské výšce 575-1555 m na soutoku řek Labe, Bílé Labe a Dolského potoka, jen několik kilometrů od jejich pramene. Město s rozlohou 7 692 ha (76,92 km²), z toho 6 872 ha lesů, je obklopeno Krkonošským národním parkem a žije zde 1 077 obyvatel. Dělí se na pět částí: Labská, Přední Labská, Svatý Petr, Bedřichov a Špindlerův Mlýn. Horské městečko dnes patří k nejvyhledávanějším a nejnavštěvovanějším zimním i letním rekreačním střediskům. Nachází se zde okolo 10 tisíc lůžek a 650 objektů včetně hotelů, penzionů, ubytoven, chat, domů, bytů či apartmánů rezidentů. Poslední jmenované mnohdy bývají po většinu roku prázdné a jsou využívány především v hlavní letní nebo zimní sezóně. Svým přízviskem „hlavní město zimních sportů“ Špindlerův Mlýn každoročně přiláká tisíce turistů z nejrůznějších koutů světa.

- **Zimní období**

Ve Špindlerově Mlýně si na své přijdou milovníci sportu na sněhu. Horské středisko nabízí mnoho možností ke sportovnímu vyžití a představuje ideální podmínky pro zábavu. Patří mezi nejoblíbenější lyžařská a turistická střediska v České republice. Lyžařské a běžecké tratě jsou v provozu někdy až 4 měsíce v roce. Byly doby, kdy se na hřebenech Krkonoš objevoval první sníh někdy už na konci října. Díky technickému (umělému) zasněžování jsou optimální sněhové podmínky v dnešní době obvykle od druhé poloviny prosince, kdy začíná hlavní zimní sezóna, do začátku dubna. Nejvíce hostů přijíždí za sjezdovým a běžeckým lyžováním, snowboardingem, výlety na sněžnicích, nebo zábavou na sánkařské dráze či snowtubingu (jízda v ledovém korytě na gumových „pneumatikách“ – člunech). Čím dál více populárním se stává skialpinismus, spočívající ve stoupání na lyžích do kopců se speciálním vázáním a pásy nalepenými na skluznici. Pořádají se zde různé závody ve sjezdovém lyžování, snowboardingu nebo právě skialpinismu. Každým rokem je Skiareál Špindlerův Mlýn spoluorganizátorem několika významných i světových sportovních akcí.

- **Letní období**

S přibývajícím množstvím nabízených letních aktivit město stoupá na své atraktivitě a poskytuje i v létě využití mnoha atrakcí. Převládají ideální podmínky pro pěší turistiku a horská kola. V období od května do října si přijíždějící hosté mohou vybrat z pestré nabídky turistických tras, které při dobré viditelnosti umožňují krásné výhledy do široké krajiny. Celá řada turistů se odsud vydává na všelijaké horské túry do nejvyšších partií hor. Oblíbená je turistická přibližně patnáctikilometrová trasa na Sněžku, která je svými 1 603 m n. m. nejvyšší horou České republiky. Mohou se vydat po nenáročných naučných stezkách, které jsou vhodné zejména pro rodiny s dětmi. Časté jsou cyklovýlety po cykloturistických trasách mezi krkonošskými středisky, pro snadnější dostupnost propojených linkami Krkonošských cyklobusů. Město pořádá během celého roku různé akce pro širokou veřejnost a rodiny s dětmi. Mezi kulturní a zábavné akce patří např. Mlynářovy toulky, Velikonoční veselí, Drakiáda, Špindlerovská pout' či Medové slavnosti.

- **Další možné aktivity**

Špindlerův Mlýn nabízí celou řadu dalších zajímavých a poněkud netradičních aktivit. Například jízdu na letní bobové dráze společně s lanovým parkem tzv. „Monkey park“, jízdu na koni a v kočáře, rybolov v Labské přehradě, tenisové kurty, v interiérech jednotlivých hotelových zařízení squash, bowling, bazény, sauny, fitness, masáže, solária, atd. Je možné vyzkoušet venkovní obří houpačku, projížďky na tříkolkách, čtyřkolkách, na koloběžce po asfaltové silnici z kopce, či jinou z adrenalinových nabídek jako lezeckou stěnu, slaňování, zorbing, paragliding, přemostění pod hrází Labské přehrady a další. To je jen část z velké nabídky možností, ze které si může vybrat téměř každý. Ve městě nechybí obchod s potravinami, sportovním oblečením, suvenýry a samozřejmě restaurace, bary a diskotéky. Novinkou je stánek s dobrotami u Bílého mostu, ve kterém mají otevřeno v létě i v zimě. V letním období je zde možné zakoupit zmrzlinu, v zimě nechybí svařené víno, trdelník a další pochutiny.

3.2.2 Návštěvnost Krkonoš

Na území Krkonošského národního parku na české i polské straně byl proveden socioekonomický výzkum návštěvnosti agenturou MindBridge Consulting a.s. na základě analýzy dat mobilních operátorů. Průzkum trval od léta roku 2018 do konce jara 2019. Byly na něj vyčleněny finanční prostředky z Evropské unie. Následující data jsou uvedena pouze v určitém omezeném časovém období, protože předtím žádný takový průzkum prováděn nebyl. Technika sběru dat proběhla formou rozhovoru a podrobná studie vychází z dotazníků se vzorkem 1 207 česky, polsky, německy a anglicky mluvících respondentů. Podle socioekonomického výzkumu návštěvnosti bylo zjištěno, že návštěvníci krkonošských středisek přinášejí ročně do regionu přes pět miliard korun. Bylo shledáno, že téměř každý druhý návštěvník není v Krkonoších poprvé, ale vrací se sem i vícekrát v roce.

Mezi hlavní důvody přijíždějících turistů do Krkonoš je jednoznačně rekreace a trávení volného času a dovolené. Nejvíce hostů přijíždí v období hlavních sezón, což je období zimy a letních prázdnin včetně svátečních dnů během roku. Za aktivní dovolenou s cílem poznávání, turistiky a sportovních aktivit přijíždějí spíše návštěvníci středního věku (od 30 do 59 let). Starší lidé nad 60 let preferují spíše odpočinkovější typ pobytu a rekreace. Průzkum uvádí, že celkový počet turistů v celých Krkonoších dosáhl počtu cca 1,751 milionů v roce 2017. V roce 2018 se návštěvnost zvýšila na 1,777 milionů turistů. V prvním a druhém čtvrtletí roku 2019 byl celkový počet turistů cca 910 tisíc, což je srovnatelný údaj s prvním pololetím roku 2018.

Tabulka 1: Celkový počet turistů na území Krkonoš

2017	2018	1. pololetí 2019
1 751 000	1 777 000	910 000

Zdroj: Socioekonomický výzkum návštěvnosti Krkonošských národních parků, vlastní zpracování

Turista je charakterizován jako vícedenní návštěvník. V destinaci turista průměrně stráví 4 dny a přenocuje 3 noci. Oproti tomu výletník je považován za jednodenního návštěvníka. Podle zjištěných údajů agentury navštívil průměrný výletník Krkonoše dvakrát za sledované období. V roce 2017 bylo na celém území spočítáno přibližně 1,905 milionů, v roce 2018 2 miliony a v prvním pololetí roku 2019 zhruba 913 tisíc výletníků.

Tabulka 2: Celkový počet výletníků na území Krkonoš

2017	2018	1. pololetí 2019
1 905 000	2 000 000	913 000

Zdroj: Socioekonomický výzkum návštěvnosti Krkonošských národních parků, vlastní zpracování

Krkonoše byly podle návštěvnosti rozděleny do tří oblastí na západní, východní a střední část. Nejnavštěvovanější částí domácími i zahraničními návštěvníky je podle průzkumu střední oblast Krkonoš, do které spadá území Špindlerova Mlýna a jeho blízkého okolí.

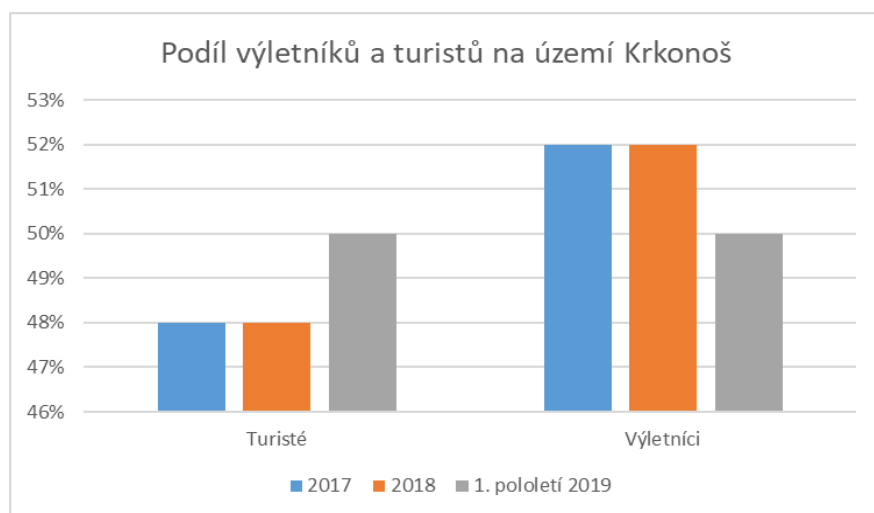
Tabulka 3: Celková návštěvnost Krkonoš

2017	2018	1. pololetí 2019
3 656 000	3 777 000	1 823 000

Zdroj: Socioekonomický výzkum návštěvnosti Krkonošských národních parků, vlastní zpracování

Podíl výletníků a turistů (viz graf č. 1) je v první polovině roku 2019 shodný a připadá na 50 % pro každou skupinu. Pro rok 2017 a 2018 je podíl také téměř stejný. Z celkové návštěvnosti oblasti Krkonošského národního parku přijelo 48 % turistů a 52 % jednodenních návštěvníků neboli výletníků.

Graf 1: Podíl výletníků a turistů na území Krkonoš

Zdroj: Socioekonomický výzkum návštěvnosti Krkonošských národních parků, vlastní zpracování

- **Struktura domácích návštěvníků**

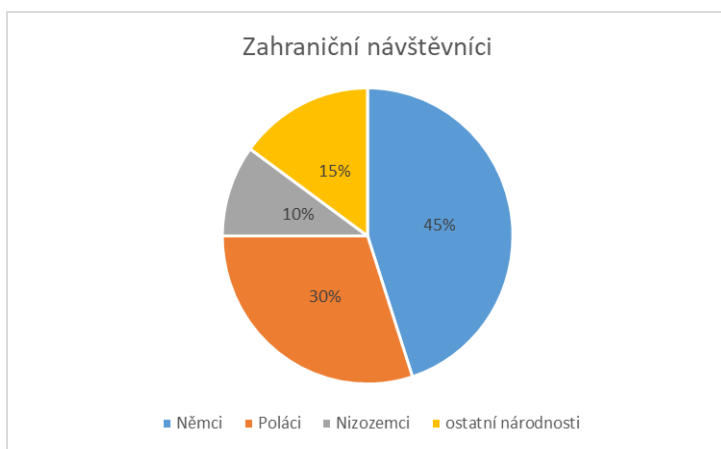
Podle agentury MindBridge Consulting a.s. pochází největší počet domácích návštěvníků z Královéhradeckého a Libereckého kraje, a zejména z Prahy a Středočeského kraje. To je pravděpodobně dáno relativně krátkou vzdáleností zmíněných území od pohoří Krkonoš a také dobrou dopravní dostupností. Vyšší návštěvnost turistů z Prahy a Středočeského kraje

je charakteristická především pro oblast Špindlerova Mlýna a okolí, kde tito lidé vlastní apartmánové byty a rekreační nemovitosti.

- **Struktura zahraničních návštěvníků**

Statistiky návštěvnosti zahraničních hostů představují největší podíl příjíždějících Němců (cca 45 %), Poláků (cca 30 %) a také Nizozemců (cca 10 %). Pro střední oblast Krkonoš a území Krkonošského národního parku byl vysledován vyšší podíl návštěvníků z Německa a Polska oproti ostatním oblastem v Krkonoších. Poláci se na území Krkonoš mohou připojit ke své mobilní síti, je tedy pravděpodobné, že to může být jedním z důvodů převahy Němců na tomto území, vyplývající z výzkumu.

Graf 2: Zahraniční návštěvníci Krkonoš

Zdroj: Socioekonomický výzkum návštěvnosti Krkonošských národních parků, vlastní zpracování

Ze statistického šetření v monitorovaném období vyplývá, že se délka pobytu návštěvníků odvíjí od důvodů a cílů jejich pobytu. Hosté, kteří do Krkonoš přijeli za rekreací na relaxační pobyt, pobýli v průměru 3,5 dne. Turisté příjíždějící na aktivní dovolenou zde strávili průměrně přes 4 dny. Ti, kteří do Krkonoš přijeli navštívit své známé či příbuzné se zdrželi pouze 2 dny.

Graf 3: Důvody návštěv Krkonoš

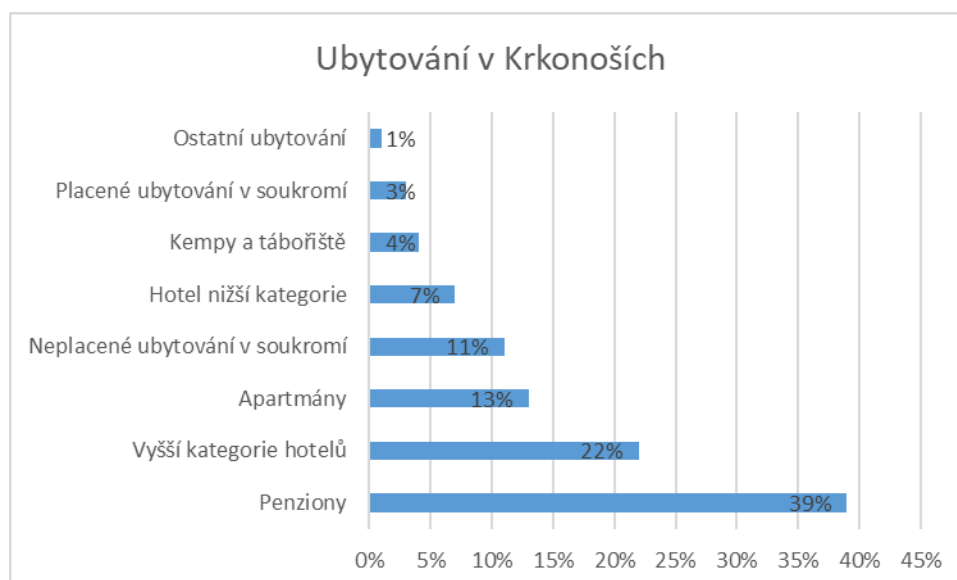

Zdroj: Socioekonomický výzkum návštěvnosti Krkonošských národních parků, vlastní zpracování

- **Ubytovací kapacity**

Přijíždějící hosté za jakýmkoli účelem svého pobytu nejčastěji volí ubytování v penzionech (celkem přibližně 39 %). Hotely nižší kategorie s jednou až třemi hvězdičkami vybírá podle průzkumu cca 7 % návštěvníků. Naopak luxusnější hotely vyšší kategorie se třemi a více hvězdičkami volí 22 % návštěvníků. Z toho vyplývá, že do Krkonoš přijíždí spíše bohatší vrstva obyvatel, která si může dovolit lepší a lukrativnější hotely, které jsou zejména ve Špindlerově Mlýně velmi drahé. Ve Špindlerově Mlýně se nachází zhruba 10 tisíc ubytovacích lůžek. Do apartmánových bytů přijíždí okolo 13 % hostů. Do místních kempů a tábořišť dojíždí pouze 4 % lidí, a to zejména v letním či jarním a podzimním období. Zajímavostí je autokemp ve Špindlerově Mlýně, který je v plném provozu i v zimě. Hosté si mohou na určitou dobu pronajmout místo, kde umístí svůj karavan, který je obvykle vybaven i na zimu především zastřešeným vchodem a prostorem pro odklad zimního vybavení. Funguje centrální sociální zařízení včetně kuchyně. Autokemp disponuje několika chatkami, které jsou taktéž k pronájmu. Přibližně 11 % osob přijíždí na návštěvy svých příbuzných či známých, a tudíž využívá neplacené ubytování v soukromí. Placené bydlení v soukromí využívá pouze 3 % obyvatel. Jedná se například o ubytování prostřednictvím webové služby Airbnb zprostředkující pronájem. Důvodem tak nízkého využití je pravděpodobně fakt, že se v tomto území moc možností placeného ubytování v soukromí tohoto typu nevyskytuje.

Graf 4: Ubytování v Krkonoších

Zdroj: Socioekonomický výzkum návštěvnosti Krkonošských národních parků, vlastní zpracování

Údaje ze Socioekonomického výzkumu návštěvnosti Krkonošského národního parku shromážděné agenturou MindBridge Consulting a.s. byly autorkou této bakalářské práce doplněny dostupnými daty o kapacitě a návštěvnosti hromadných ubytovacích zařízení z Českého statistického úřadu.

Ze zjištěných statistických údajů v *tabulce č. 4* vyplývá, že se počet lůžek v letech 2016 až 2018 pohyboval kolem osmi tisíc. Z dostupných zdrojů však lze říct, že Špindlerův Mlýn v současné době disponuje zhruba deseti tisíci lůžky v ubytovacích zařízeních.

Tabulka 4: Kapacita a návštěvnost hromadných ubytovacích zařízení v letech 2016-2018

	2016	2017	2018
Počet zařízení	147	148	150
pokoje	3 198	3 258	3 203
lůžka	8 058	8 146	8 203
Hosté	260 850	291 743	311 680
z toho nerezidenti	103 378	113 891	111 164
Přenocování	955 601	1 029 426	1 058 706
z toho nerezidenti	411 469	443 339	418 471
Průměrný počet přenocování (noci)	3,7	3,5	3,4

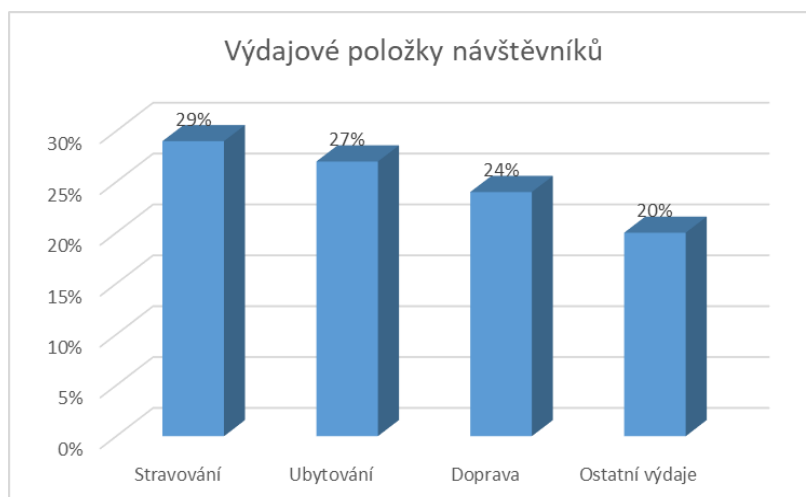
Zdroj: Český statistický úřad, Veřejná databáze

Průměrný počet hostů nerezidentů přijíždějících do Špindlerova Mlýna v průběhu celého roku je 109 478 ve sledovaných letech 2016 až 2018. V dnešní době zde paradoxně ubývá počet ubytovacích míst hotelového typu. Důvodem je čím dál větší nezájem podnikatelů o provozování hotelů a penzionů, a naopak postupně převládající preference rozprodat stavby na apartmánové byty. Stávající objekty, kde dříve byly hotely, hostely či penziony se dnes často přestavují na apartmány. Většina z nich je privátních, má své majitele a dál se nepronajímá. Proto lze konstatovat, že ubytovací lůžka už moc nepřibývají, spíše jejich počet klesá. (*Český rozhlas Hradec Králové*)

- **Výdaje návštěvníků Krkonoš**

Z výpočtů agentury vychází přibližné výdaje a průměrná výše útraty na osobu a den na 749 Kč spojených s návštěvou a pobytem v Krkonoších. Nejzásadnější výdajovou položku tvoří útrata za stravování (29 %), která se týká téměř všech návštěvníků. Další položkou je ubytování (27 %), které využijí zhruba dvě třetiny hostů, a poté doprava v součtu s pohonnými hmotami (24 %). Zbývající část výdajů (20 %) tvoří nákupy zboží a další náklady. (*Socioekonomický výzkum návštěvnosti Krkonošských národních parků, 2019, Správa Krkonošského národního parku*)

Graf 5: Výdajové položky návštěvníků

Zdroj: Socioekonomický výzkum návštěvnosti Krkonošských národních parků, vlastní zpracování

3.2.3 Obyvatelstvo a jeho struktura

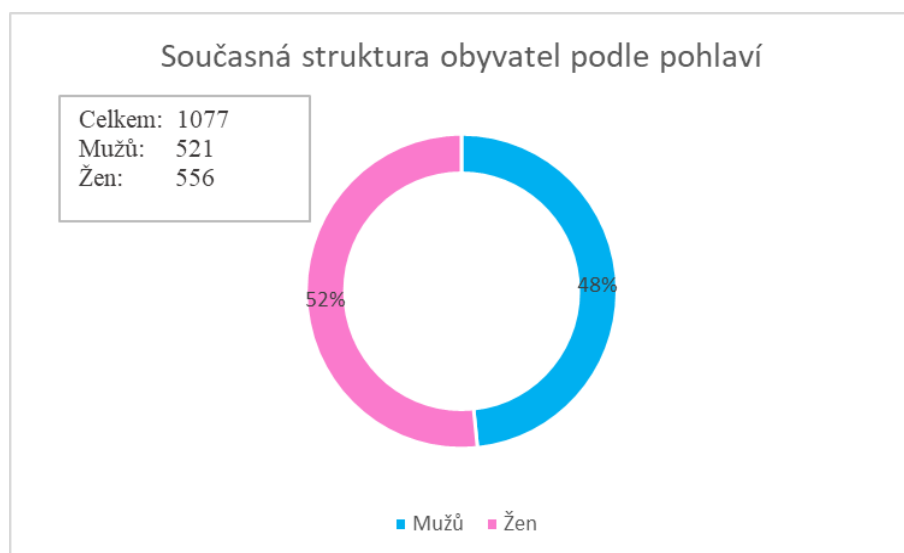
K 31. prosinci 2019 bylo ve Špindlerově Mlýně k trvalému pobytu hlášeno celkem 1 077 osob, z toho 521 mužů a 556 žen. Počet mužů a žen v obci je poměrně vyrovnaný. Narodilo se 5 dětí, 2 chlapci a 3 dívky. A zemřelo 16 spoluobčanů. Odstěhovalo se 29 občanů, z toho 2 mladší 18 let, a přistěhovalo se 18 občanů, z toho 6 mladších 18 let. Z evidence vyplývá, že počet narozených dětí zdaleka nedosahuje počtu zesnulých.

Tabulka 5: Počet obyvatel obce Špindlerův Mlýn k 31. 12. 2019

Celkem	Narození	Zemřelí	Přistěhovalí	Vystěhovalí
1077	5	16	18	29

Zdroj: Iva Nocarová, Evidence obyvatel, Městský úřad Špindlerův Mlýn, vlastní zpracování

Graf 6: Současná struktura obyvatel podle pohlaví v obci Špindlerův Mlýn

Zdroj: Iva Nocarová, Evidence obyvatel, Městský úřad Špindlerův Mlýn, vlastní zpracování

Tabulka 6: Věkové složení obyvatel k roku 2019

Věk	Počet osob	Dívky	Chlapci
0-5 let	52	33	19
6-17 let	132	66	66
18-59 let	611	300	311
60-89 let	272	149	123
90-99 let	10	8	2

Zdroj: Iva Nocarová, Evidence obyvatel, Městský úřad Špindlerův Mlýn, vlastní zpracování

Tabulka 7: Počet obyvatel obce Špindlerův Mlýn k 31. 12. 2018

Počet obyvatel obce Špindlerův Mlýn				
	Počet obyvatel k 31. 12. 2018	Věkové skupiny		
		0-14 let	15-64 let	65 a více let
Celkem	1 119	160 (14,30 %)	737 (65,86 %)	222 (19,84 %)
Muži	551 (49,24 %)			
Ženy	568 (50,76 %)			

Zdroj: Český statistický úřad, Veřejná databáze, vlastní zpracování

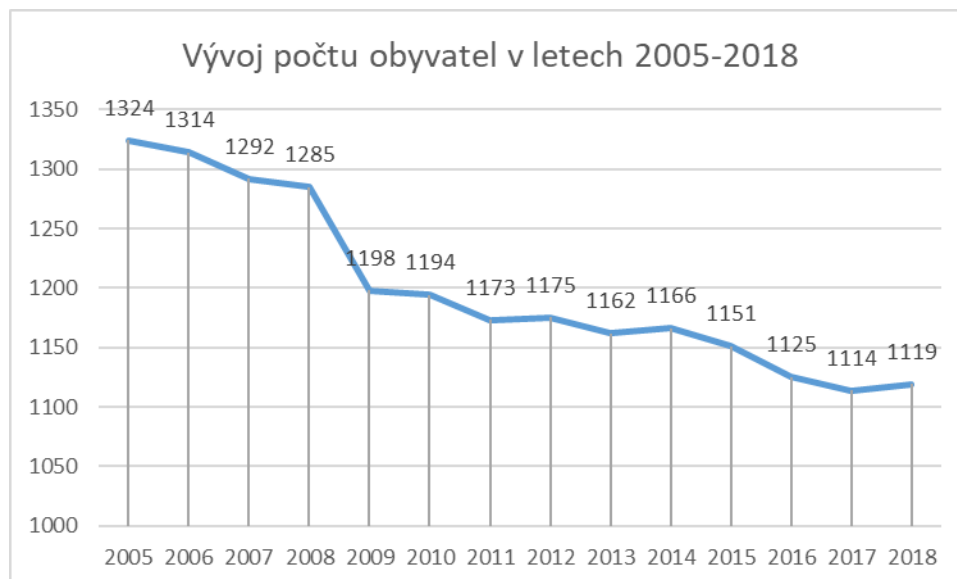
Tabulka 8: Počet obyvatel okresu Trutnov k 31. 12. 2018

Počet obyvatel okresu Trutnov				
	Počet obyvatel k 31. 12. 2018	Věkové skupiny		
		0-14 let	15-64 let	65 a více let
Celkem	118 240	18 102 (15,31 %)	74 931 (63,37 %)	25 207 (21,32 %)
Muži	58 407 (49,40 %)			
Ženy	59 833 (50,60 %)			

Zdroj: Český statistický úřad, Veřejná databáze, vlastní zpracování

Pro ukazatel počtu obyvatel v obci Špindlerův Mlýn vzhledem ke standardním věkovým skupinám byl pro porovnání vybrán nadřazený celek okres Trutnov. Ke dni 31. prosince 2018 žilo v obci Špindlerův Mlýn 1 119 obyvatel a v celém trutnovském okrese 118 240 obyvatel. Z tabulky č. 8 a 9 vyplývá, že nejvíce občanů spadá do kategorie produktivních obyvatel ve věku 15 až 64 let v obou sledovaných oblastech, což vypovídá o přínosu ekonomicky aktivních osob do národního hospodářství. Důležité je udržet a zajistit dostatečný počet pracovních míst, aby nedocházelo k nárůstu nezaměstnanosti. Podíl žen (50,76 %) v obci Špindlerův Mlýn je nepatrně vyšší o 1,52 % než podíl mužů (49,24 %). Počet žijících žen a mužů v obci je poměrně vyrovnaný a stejně tomu je i v celém okrese Trutnov. Mladí občané do 14 let ve Špindlerově Mlýně tvoří 14,3 %, což je o nevýznamný rozdíl 1,01 % méně než v celém okrese, kde tato věková skupina představuje 15,31 %. Větší procento žijící populace představují obyvatelé starší 65 let, kteří v obci Špindlerův Mlýn tvoří skupinu 19,84 % a v celém trutnovském okrese 21,32 %. Obecně lze říct, že na základě prodloužení průměrné délky života obyvatel, populace stárne a přibývá seniorů. Důsledkem přibývajících osob v poproduktivním věku je zvyšující se finanční zatížení systému zdravotní péče a systému důchodového zabezpečení. Stárnutí populace má samozřejmě také vliv na obec Špindlerův Mlýn. Město zajišťuje různé aktivity pro místní seniory, včetně financování zdejšího Klubu seniorů, v rámci něhož mají staří lidé možnost například jezdit na zájezdy za kulturou, poznáváním měst, do přírody a podobně. Špindlerův Mlýn finančně podporuje pečovatelskou službu ve spolupráci s městem Vrchlabí. Dotuje jízdné na městskou hromadnou dopravu po Špindlerově Mlýně, kterou mají důchodci zdarma. Senioři a potřební si také mohou zajistit polední stravování i s donáškou či dovozem do svých domovů, které město zařizuje.

Graf 7: Vývoj počtu obyvatel v letech 2005-2018

Zdroj: Český statistický úřad, Veřejná databáze; Iva Nocarová, Evidence obyvatel, Městský úřad Špindlerův Mlýn, vlastní zpracování

Z dlouhodobého statistického sledování je zřejmé, zejména od roku 2005 (viz *tabulka č. 10* a *graf č. 7*), že počet trvale žijících obyvatel v obci klesá. Mladí vzdělaní lidé odcházejí do větších měst za pracovními příležitostmi, protože zdejší pracovní pozice jako učitelé, úředníci, policisté, hasiči, členové horské služby, zdravotní personál, vlekáři, hoteliéři, provozní pracovníci apod. jsou dlouhodobě obsazeny. Vzdělaní lidé zde mají problém sehnat umístění pro svoji kvalifikaci, jelikož převážná nabídka zaměstnání je na pozice barmanů, číšníků, servírek, uklízeček, domovníků, instruktorů lyžování a další podobné nabídky. Pracovní pozice jsou často pouze sezónní a poměrně nízko finančně ohodnocené. Populace ve Špindlerově Mlýně stárne. Ve městě žije skoro 300 seniorů. Přesto je jejich aktivní stáří městem Špindlerův Mlýn finančně i morálně podporováno. Mají příležitost se sdružovat a setkávat v Klubu seniorů, kterému je přispíváno na četné aktivity, jako různé kulturní akce, zájezdy nebo například koupání v bazénu místního hotelu Vojenská Zotavovna Bedřichov, a další činnosti.

S nárůstem výstavby apartmánových domů souvisí zvyšující se počet občanů ve městě, kteří zde však nemají trvalé bydliště. Jsou rezidenty, kteří sem jezdí pouze na rekreaci. V zimních měsících, především v hlavní lyžařské sezóně se město potýká s mnohatisícovým nárůstem lidí, kteří se po městě pohybují v osobních vozidlech i pěšky. Město i podnikatelé se musí vypořádat s nabídkou a kvalitou poskytovaných služeb, ať už se jedná například o odvoz komunálního odpadu, kapacitu provozu čistírny odpadních vod, údržbu silnic, úklid od sněhu, posyp chodníků, ale i ubytování, stravování atd.

Tabulka 9: Vývoj obyvatelstva v letech 1989-2018

Rok	Stav 1.1.	Narození	Zemřelí	Přistěhovalí	Vystěhovalí	Přirozený přírůstek	Migrační přírůstek	Celkový přírůstek	Stav 31.12.
1989	1171	6	9	25	48	-3	-23	-26	1145
1990	1145	10	8	131	27	2	104	106	1251
1991	1224	13	8	62	37	5	25	30	1254
1992	1254	12	14	81	45	-2	36	34	1288
1993	1288	17	16	78	42	1	36	37	1325
1994	1325	13	21	63	31	-8	32	24	1349
1995	1349	16	15	51	42	1	9	10	1359
1996	1359	7	15	25	33	-8	-8	-16	1343
1997	1343	15	14	22	22	1	-	1	1344
1998	1344	13	17	44	44	-4	-	-4	1340
1999	1340	7	13	33	47	-6	-14	-20	1320
2000	1320	12	10	45	67	2	-22	-20	1300
2001	1285	11	14	73	57	-3	16	13	1298
2002	1298	11	15	36	56	-4	-20	-24	1274
2003	1274	16	14	66	40	2	26	28	1302
2004	1302	9	13	94	68	-4	26	22	1324
2005	1324	11	14	90	87	-3	3	-	1324
2006	1324	8	10	79	87	-2	-8	-10	1314
2007	1314	10	14	75	93	-4	-18	-22	1292
2008	1292	9	8	64	72	1	-8	-7	1285
2009	1285	12	20	34	113	-8	-79	-87	1198
2010	1198	15	15	55	59	-	-4	-4	1194
2011	1215	9	16	23	58	-7	-35	-42	1173
2012	1173	14	11	31	32	3	-1	2	1175
2013	1175	11	9	28	43	2	-15	-13	1162
2014	1162	13	7	32	34	6	-2	4	1166
2015	1166	7	11	22	33	-4	-11	-15	1151
2016	1151	8	15	32	51	-7	-19	-26	1125
2017	1125	7	11	38	45	-4	-7	-11	1114
2018	1114	12	7	37	37	5	-	5	1119

Vysvětlivky: ležatá čárka (pomlčka) na místě čísla značí, že údaj není k dispozici

Zdroj: Český statistický úřad, Veřejná databáze; Iva Nocarová, Evidence obyvatel, Městský úřad Špindlerův Mlýn, vlastní zpracování

3.2.4 Občanská vybavenost

Ve městě Špindlerův Mlýn se nachází základní a mateřská škola, městská knihovna, sportovní i dětská hřiště, aquapark, nebo také kostel s pietním hřbitovem. V centru ordinuje praktický i pediatrický lékař. Pacienti mohou navštívit privátní lékárnu a také využít služeb soukromé lékařské služby chirurgické jednotky Medical Centrum. Pro oslabené děti fungují dvě státní dětské ozdravovny. Obec využívá kanalizaci a veřejný vodovod od začátku 80. let minulého století. Sídlo ústředí zde má Horská služba Krkonoše, poskytující

první pomoc v terénu. Záchranáři provádí a organizují záchranné a pátrací akce, podporují zajištění bezpečných podmínek pro všechny uživatele hor.

Město má i další bohatou občanskou vybavenost. Nechybí Česká pošta, Sbor profesionálních i dobrovolných hasičů, Městská policie a státní Policie České republiky, Technické služby města Špindlerův Mlýn. K dispozici je čistírna i úprava odpadních vod. Funguje řada dobrovolných spolků a sdružení jako jsou fotbalisté, hokejisté, spolek špindlerovských lyžníků, hudební skupina Petach, folklorní soubor Špindleráček, oddíl sportovní gymnastiky a aerobiku, zájmové kroužky např. keramický, šachový atd. Kromě státní funguje také soukromá mateřská školka. Při Základní a mateřské škole Špindlerův Mlýn vychovává mladé nadějně sportovce Sportovní akademie. Navíc několik dalších lyžařských oddílů se zde stará o mladé sportovce.

3.2.5 Ekonomická charakteristika

Po roce 1990 se v České republice změnila politická a stejně tak ekonomická situace. Do té doby byl Špindlerův Mlýn svými státními zotavovkami střediskem především rekreace Revolučního odborového hnutí. Další část objektů patřila tzv. Krkonošským interhotelům. Několik soukromých domků a výstavba panelových či zděných domů zajišťovaly zázemí zde trvale žijícím a pracujícím obyvatelům.

Po roce 1990 se Špindlerův Mlýn stal zvláštním zrcadlem změn Sametové revoluce. Před 2. světovou válkou patřil do Sudet, tudíž zde žili v pospolitosti povětšinou Němci a několik málo rodin Čechů. Po Sametové revoluci se proto restituce vztahovaly pouze zhruba na několik málo objektů (např. Villa Hubertus a Penzion Slavie), ve kterých žily české rodiny. Zbylé domy (zotavovny, hotely, podnikové boudy, a jiné majetky) se prostřednictvím aukcí, privatizací a holandských dražeb nedostaly do rukou téměř nikoho z místních obyvatel. Nikdo z nich neměl v začátku 90. let 20. století dostatečné množství finančních prostředků. Určitou část objektů zprivatizovali správci někdejších podnikových bud. Znali provoz, věděli ze své praxe, jaké jsou náklady na zajištění a fungování chodu boudy, a tudíž dokázali odhadnout, jak zvládnou splácení. Zažádali o úvěry a bývalé podnikové boudy koupili.

Jiný scénář byl u tehdejších objektů hotelů a zotavoven. Tyto majetky ovládli spíše noví příchozí a jejich kapitálově silní partneři, které mnohdy nikdo z místních neznal.

V roce 1993 zastupitelstvo města Špindlerova Mlýna schválilo nový územní plán, který podporoval bytovou výstavbu. Snahou bylo stabilizovat zdejší rodiny. V té době ještě v Čechách nebyl známý termín „dům s apartmánovými byty“. Zrodil se nový princip podnikání developerů. Postavili velký dům a jednotlivé byty za komerční ceny prodali majetným lidem jako rekreační či investiční počin. Tento trend se velice rychle rozšířil, paradoxně za přispění zákonné normy, kterou je územní plán. Dnes jsou krkonošská střediska, nevyjímaje Špindlerova Mlýna, zastavěna domy s apartmánovými byty, ve kterých nemají šanci bydlet místní obyvatelé. Byty si může dovolit koupit pouze určitá skupina lidí. Ceny apartmánových bytů jsou totiž už od 90. let 20. století nadprůměrně vysoké. Na jedné straně ve městě figuruje občanský život, druhým protipólem je masivní turismus přinášející obrovský finanční zisk určité skupině podnikatelů, a třetí skupinou jsou jednotlivci, kteří zde uplatňují osobní zájmy. Špindlerův Mlýn se jako luxusní středisko potýká s nálepkou snobského resortu pro bohaté. Moderní lyžařský areál alpského typu si získal přívlastek „český Aspen“, který mu připsala především média.

- **Rozpočet města Špindlerův Mlýn**

Rozpočet Špindlerova Mlýna na rok 2020 byl schválen při prosincovém jednání předchozího roku 2019. Zastupitelé ho jako vyrovnaný schválili ve výši 89 531 000 Kč. Nikdo ze zastupitelů neměl žádnou připomínku. Podle Bc. Věry Machové, vedoucí Finančního odboru Městského úřadu Špindlerův Mlýn, byly do návrhu rozpočtu zakomponovány všechny podněty a návrhy členů Finančního výboru jako poradního orgánu zastupitelstva a rady Města Špindlerův Mlýn.

S výší městského rozpočtu, ze kterého jsou hrazeny veškeré náklady na údržby silnic, investice a občanský život, úzce souvisí výběr poplatků z ubytování od podnikatelů. V té souvislosti byla zastupiteli schválena novela obecně závazné vyhlášky o místních poplatcích. Vstoupila v platnost 1. ledna 2020. Obsahuje novinku, kterou je nově formulovaný poplatek z pobytu. Nahrazuje dva dosavadní poplatky: poplatek za rekreační pobyt a poplatek z ubytování. Nová taxa je stanovena sazbou 21 Kč za osobu na den. Celou částku platí fyzická osoba a plátcem je poskytovatel ubytování, který daň vybírá a následně odvádí. Příjmy z poplatků jsou zásadní příjmovou položkou a do městského rozpočtu přivádí zhruba 10 milionů korun ročně.

Z dat v tabulce č. 9 vyplývá, že příjmy za poslední dva roky 2019 a 2018 jsou nižší než výdaje. Příjmy obecního rozpočtu jsou každoročně poměrně vyrovnané, každým rokem mírně stoupají. Ani u výdajů obecního rozpočtu nejsou žádné velké výkyvy a každý sledovaný rok se zvyšují. Výraznější rozdíl je především v přijatých transferech, které v roce 2019 činily 4 777 687 Kč oproti roku 2018, kdy jejich výše byla pouhých 1 312 615 Kč, nebo roku 2017, ve kterém dosahovaly 1 440 152 Kč. Finanční transfery jsou zejména neinvestiční přijaté transfery ze státního rozpočtu, od krajů, a také přijaté transfery ze Všeobecné pokladní správy státního rozpočtu. V roce 2019 tuto položku tvoří navíc také přijaté transfery ze státních fondů.

Tabulka 10: Rozpočet města Špindlerův Mlýn v letech 2017-2019

Rozpočet	2019	2018	2017
Příjmy obecního rozpočtu (v Kč)	97 279 383	94 160 024	93 310 971
Daňové příjmy	57 199 305	57 850 097	58 933 837
Nedaňové příjmy	32 763 091	32 983 377	32 903 682
Kapitálové příjmy	2 539 300	2 013 935	33 300
Přijaté transfery	4 777 687	1 312 615	1 440 152
Výdaje obecního rozpočtu (v Kč)	105 690 633	102 651 778	88 669 824
Běžné výdaje	-	89 043 460	81 891 241
Kapitálové výdaje	-	13 608 315	6 778 580
Saldo příjmů a výdajů obecního rozpočtu (v Kč)	-8 411 250	-8 491 753	4 641 151

Vysvětlivky: ležatá čárka (pomlčka) na místě čísla značí, že údaj není k dispozici¹

Zdroj: Oficiální web města Špindlerův Mlýn; Český statistický úřad, Veřejná databáze, vlastní zpracování

¹ Výdaje obecního rozpočtu pro rok 2019 nejsou na Českém statistickém úřadě, ze kterého bylo čerpáno, k dispozici. Zdrojem údajů o rozpočtu pro rok 2019 byl Oficiální web města Špindlerův Mlýn, ze kterého však není zřejmá přesná částka běžných výdajů a kapitálových výdajů, ale pouze částka celkových výdajů.

Kapitálové příjmy jsou především příjmy z prodeje pozemků a příjmy z prodeje ostatního dlouhodobého hmotného majetku. V roce 2018 jsou v této kategorii zahrnuty příjmy z prodeje akcií. Velkou část obecně tvoří také příjmy z pronájmu pozemků a ostatních nemovitostí.

Mezi relativně vysoký podíl nedaňových příjmů patří výnosy od provozovatele Skiareálu Špindlerův Mlýn společnosti Melida, a.s., která odvádí peníze do obecního rozpočtu za poskytování parkovacích ploch u všech zdejších lyžařských areálů. Celková částka se odvíjí ze smlouvy mezi společností Melida, a.s. a Městem Špindlerův Mlýn. Řadí se sem také příjmy z městských parkovacích automatů.

Saldo obecního rozpočtu je výsledek rozdílu mezi příjmy a výdaji v jednotlivých letech. V roce 2018 i 2019 je saldo v obci Špindlerův Mlýn tzv. schodkem, tzn. rozdíl mezi příjmy a výdaji je záporný. V roce 2017 jsou příjmy obecního rozpočtu vyšší než výdaje a saldo je proto kladné.

Obrázek 1: Podrobné výdaje města za rok 2018

Název	Schválený rozpočet (Kč)	Upravený rozpočet (Kč)	Skutečné čerpání (Kč)	Čerpání (%)
 Bezpečnost a veřejný pořádek	5 010 000	6 451 232	4 012 183	62,19
 Bydlení, komunální služby a územní rozvoj	18 398 000	39 213 014	34 206 465	87,23
 Doprava	10 000 000	15 000 000	13 724 089	91,49
 Kultura	755 000	755 001	664 662	88,03
 Průmysl a stavebnictví	13 771 000	24 874 959	17 029 282	68,46
 Sociální služby	450 000	500 000	446 681	89,34
 Školství	3 500 000	3 864 227	3 864 227	100,00
 Tělovýchova a zájmová činnost	1 240 000	1 360 000	1 313 724	96,60
 Veřejná správa	24 293 100	33 154 226	27 336 444	82,45
 Zdravotnictví	115 000	115 000	54 021	46,97
Celkem	77 532 100	125 287 659	102 651 778	81,93

Zdroj: Oficiální web města Špindlerův Mlýn

Pro názorný příklad výdajů města Špindlerův Mlýn, resp. kam a do čeho obec investuje, byl vybrán rok 2018. Z obrázku č. 1 je evidentní, že nejvíce výdajů jde na bydlení, komunální služby a územní rozvoj, což přispívá na rozvoj bydlení a bytového hospodářství ve městě. Další velkou položkou jsou výdaje na veřejnou správu. Z obecního rozpočtu jsou financovány regionální a místní správa, zastupitelské orgány, volby, a ostatní finanční

operace. Hodně peněz město dává také do průmyslu a stavebnictví. Patří sem vnitřní obchod, služby a cestovní ruch, nebo také zajišťování pitné vody, financování odvádění a čištění odpadních vod a nakládání s kaly. Důležité jsou také výdaje na dopravu, se kterou je spojena údržba pozemních komunikací a jejich spravování. (Bc. Věra Machová), (Špindlerovské noviny - leden 2020), (Rozpočet Špindlerův Mlýn - *Oficiální web města Špindlerův Mlýn*)

- **Nezaměstnanost**

Tabulka 11: Vývoj nezaměstnanosti v letech 2014-2020

Nezaměstnanost k 31.12.	Uchazeči o zaměstnání	Dosažitelní uchazeči 15-64 let	Obyvatelstvo 15-64 let	Podíl nezaměstnaných osob (%)	Volná pracovní místa
2014	26	24	824	2,9	121
2015	24	24	822	2,9	147
2016	18	14	798	1,8	114
2017	7	6	759	0,8	193
2018	6	6	752	0,8	120
2019	3	3	737	0,4	156
leden 2020	2	1	737	0,1	139

Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí, vlastní zpracování

Na základě prezentovaných statistických dat v *tabulce č. 12* lze konstatovat, že v letech 2014 a 2015 byl nejvyšší podíl nezaměstnaných osob, tzn. 2,9 %. Na rozdíl od roku 2019, kdy byl za celé sledované období počet nezaměstnaných 0,4 % nejnižší. Z tohoto ukazatele je potěšující zjištění, že ekonomicky aktivní obyvatelstvo od 15 do 64 let má šanci najít své uplatnění. Ve Špindlerově Mlýně v letech 2014 až 2015 poptávalo zaměstnání průměrně 25 osob, což je z průměrného počtu 823 ekonomicky aktivních obyvatel ve věku 15 až 64 let v tomto období 3,04 % uchazečů. Nabídka volných pracovních míst se každoročně pohybuje v průměru okolo 141 pozic, tudíž nabídka převyšuje poptávku uchazečů o volná pracovní místa, ale uplatňuje se zde velká sezónnost. Dle zjištění jsou v tom zahrnuty především pracovní pozice na místech například servírek a číšníků, uklízeček, instruktorů lyžování, prodavaček ve sportovních potřebách a potravinách. Hlavním ekonomickým průmyslem Špindlerova Mlýna je cestovní ruch a služby související, a proto je možné uvést, že z hlediska struktury zaměstnanosti dle sektorů převažují terciární aktivity.

- **Významní zaměstnavatelé obce**

- **Hoteliéři**

Jak již bylo zmíněno, hlavním průmyslem Špindlerova Mlýna je cestovní ruch. Početnou skupinu zaměstnavatelů tvoří jednotliví majitelé případně nájemci rekreační objektů, hotelů a penzionů. Zaměstnávají stálé nebo sezónní pracovníky. Spektrum nabídky prací je víceméně ve všech objektech stejné. Kuchaři, číšníci, servírky, uklízečky, pokojské, domovníci a další. Z valné většiny jsou to sezónní pracovníci, kteří nejsou bohužel moc dobře honorováni. Téměř žádná stabilizace zaměstnanců je příčinou jejich velké fluktuace. Hoteliéři se sami netají tím, že mají všeobecně problém najít kvalitní a pracovité zaměstnance za nabízené ohodnocení a na delší dobu.

○ Skiareál Špindlerův Mlýn

Významným zaměstnavatelem je Skiareál Špindlerův Mlýn. Jeho nájemcem je slovenský podnikatel Igor Rattaj, hlavní tvář společnosti Tatry Mountain Resorts (TMR), která špindlerovský skiareál provozuje.

Ve Špindlerově Mlýně se nachází skiareál s pěti lyžařskými areály. Jsou to: Stoh ve Svatém Petru, Medvědin – Horní Mísečky, Labská, Hromovka propojená se Svatým Petrem. Areály mají profesionálně upravované sjezdové tratě různého stupně obtížnosti o celkové délce 27 km, kde si dobře zajezdí jak začátečníci, tak nejnáročnější lyžaři a snowboardisti. Celkem 6 lanových drah, 11 lyžařských vleků a 3 snowparky přepraví až cca 21 000 sjezdařů za hodinu. S jedním skipasem je možné lyžovat na všech sjezdovkách ve všech zmíněných lyžařských lokalitách.

K dispozici pro děti a začátečníky jsou lyžařské a snowboardové školy. Večerní lyžování probíhá na sjezdovce Malý hank ve Svatém Petru nebo na sjezdovce Hromovce. Okolí Špindlerova Mlýna je ideální i pro běžkaře, kterým jsou upravovány běžecké tratě o délce kolem 100 km. Lyžaři i snowboardisty jsou hojně navštěvovány snowparky včetně tzv. U rampy a dalších překážek. Při vhodných sněhových podmínkách jsou snowparky vybudovány na Horních Mísečkách a v areálu Svatý Petr. Lyžaři i pěší se mohou po městě a mezi areály přepravovat místním skibusem zdarma. Parkování pro osobní vozidla je v zimním období rovněž bezplatné a jde na náklady Skiareálu.

Skiareál Špindlerův Mlýn zajišťuje letní provoz dvou lanovek ve Svatém Petru a na Medvědině k přepravě pěších turistů a horských kol. Horní stanice obou lanovek, resp. okolí stanic je vybaveno docela novými a rozsáhlými dětskými hřišti. Lokality jsou častým výchozím bodem výletů po turistických trasách a umožňují nádherné pohledy na hřebeny Krkonoš. Z vrchu Medvědina je vidět nejvyšší hora Sněžka. Také je to často využívané startovací místo paraglidingu. V areálu Svatý Petr jsou v létě k dispozici tenisové kurty nebo sjezdová či downhillová trať pro horská kola. (Špindlerův Mlýn současnost, *Město Špindlerův Mlýn*), (Špindlerův Mlýn - Krkonoše - Historie a současnost, *Click4hotel*), (Lanovky & sjezdové tratě, *Město Špindlerův Mlýn*)

3.2.6 Svazek měst a obcí Krkonoše

Město Špindlerův Mlýn je aktivním členem a součástí Svazku měst a obcí Krkonoše jako jedno ze čtyřiceti sdružených měst. Obce zastupují starostové, kteří se scházejí dvakrát za rok na Valné hromadě. Svazek měst a obcí Krkonoše dělá všem zapojeným členům společný marketing a propagaci, vymýšlí, realizuje a koordinuje veřejně prospěšné projekty. Společným jmenovatelem práce všech zúčastněných aktérů je motto „Krkonoše – jedinečné navenek, přátelské uvnitř“.

„Svazek Krkonoše je veden destinačním managementem, týmem šikovných lidí, kteří se starají o společnou propagaci území. Spolupracují s dalšími partnery, mezi kterými jsou Horská služba Krkonoše, Správa Krkonošského národního parku, Královéhradecký a Liberecký kraj, podnikatelé a další subjekty. Vzájemnou spoluprací podporují přednosti v regionu a realizují projekty na podporu zájmu o území,“ uvedl předseda Svazku měst a obcí Krkonoše Ing. Jan Sobotka.

Svazek Krkonoše byl ustanoven osmadvaceti starosty měst a obcí v polovině září roku 2000. Cílem vzniku byla vzájemná spolupráce a práce na společných projektech, které všechny dohromady zajímaly a spojovaly. V prvopočátku bylo osloveno pětadesát představitelů obcí a měst nejenom v Krkonoších, ale i v Podkrkonoší. V současné době Svazek měst a obcí Krkonoše sdružuje čtyřicet starostů a zastupitelstev na území větším

než 80 tisíc hektarů s 60 tisíci obyvateli. Seznam všech členských měst a obcí je uveden v *Příloze 7.1.2* na konci této bakalářské práce. Díky pracovníkům Svazku Krkonoše bylo vytvořeno a realizováno již mnoho veřejně prospěšných projektů a další se připravují. Krkonoše se tak v rámci regionálního rozvoje a cestovního ruchu posunuly významně dopředu. „*Oporou pro jednotlivé aktivity jsou mimo jiné podnikatelé, mezi které patří skiareály, ubytovatelé a další poskytovatelé služeb cestovního ruchu z celých Krkonoš.*“

- **Integrovaná strategie rozvoje regionu Krkonoše**

Valnou hromadou Svazku měst a obcí Krkonoše byla v létě v roce 2011 iniciovaná a posléze realizovaná tzv. Integrovaná strategie rozvoje regionu Krkonoše a související Akční plán. Cílem bylo a stále je systematicky postupovat v otázkách územního rozvoje, podporovat projekty, které zlepší podmínky pro život obyvatel, ochrání přírodu a životní prostředí, a nabídnou návštěvníkům nevšední zážitky.

Krkonoše mají mimořádné přírodní bohatství a dobrou pozici v cestovním ruchu. Předseda Svazku Ing. Jan Sobotka v rozhovoru vysvětlil, že to však do budoucnosti nemusí stačit k zajištění dostatečné úrovně kvality života místních obyvatel i návštěvníků. Proto vznikla Integrovaná strategie rozvoje regionu Krkonoše, která je rozvojovým materiálem určujícím směr vývoje této oblasti, aby byla i nadále konkurenceschopná ve všech ohledech.

Mezi projekty přispívající k podpoře trvale udržitelného rozvoje cestovního ruchu patří například: Krkonoše ze sedla kola, Krkonošské cyklobusy, Krkonoše – lyžařský běžecký ráj, Pohádkové Krkonoše, Krkonoše neznámé, Krkonošská pivní stezka, Po stopách regionální výroby a tradice v polsko-českém regionu, Koordinace informačních center, Veletrhy cestovního ruchu a prezentace Krkonoš, Oficiální turistický webový portál a sociální síť, a další jiné spolupráce a kooperace. (Ing. Jan Sobotka), (Krkonoše - svazek měst a obcí, *Oficiální turistické stránky Krkonoš*), (Krkonoše - jedinečné navenek, přátelské uvnitř, *Regionální rozvoj Krkonoše*)

3.3 ROZVOJOVÉ PLÁNY KRKONOŠSKÉHO STŘEDISKA

3.3.1 Rekonstrukce vodohospodářských staveb

V souvislosti s rekonstrukcemi stávajících hotelů, ale i výstavbou nových apartmánových domů, a tudíž i bytů, se město rozrůstá a kapacita například místní čistírny odpadních vod přestává dostačovat. Špindlerův Mlýn proto plánuje velké zásadní investice do městského majetku, které se v roce 2020 budou realizovat ve spolupráci s firmou Severočeské vodovody a kanalizace, a.s. Mělo by dojít k rekonstrukci vodojemu Horal, nebo zkapacitnění úpravny vody. V přípravách je studie na zkapacitnění čistírny odpadních vod, která byla naposledy rekonstruována v roce 2006.

3.3.2 Řešení nedostatku parkovacích míst

Další zajímavou kapitolou jsou parkovací možnosti na území Špindlerova Mlýna. Město prodává všem řidičům na jeden byt jednu zimní tzv. parkovací kartu. Musí jí být vybaveno každé osobní vozidlo. Parkovací karty a povolenky na parkování dle Nařízení Města Špindlerův Mlýn č. 1/2013 o stání silničních motorových vozidel na vymezených úsecích místních komunikací a parkovištích na území města jsou v prodeji vždy v předstihu konce starého roku na Městském úřadě ve Špindlerově Mlýně. Je to z důvodu omezené kapacity špindlerovských parkovišť u bytových domů. Velká část bytů dnes disponuje více než jenom jedním vozidlem, ale v zimním období (od prosince do dubna každého roku) může u objektu parkovat pouze jedno vozidlo na jeden byt. Pokud není označeno parkovací kartou, městská policie ho zajistí autoboticzkou. Každé další auto musí parkovat na vzdálenějším centrálním parkovišti u Labské přehrady. V letním období, kdy ve středisku není tak velký nápor jako v zimě, je pak možné přikoupit další parkovací kartu na jeden byt. Otázky řešení parkování jsou zatím neuspokojivě zodpovídaný, ve hře jsou další možnosti řešení a výstavba parkovacích domů.

3.3.3 Projekt „Krkonoše neznámé“

Jedním z počínů Svazku měst a obcí Krkonoše je projekt tzv. „Krkonoše neznámé“. Zaměřuje se na objevování neobjevených míst s cílem koordinovat počet lidí a aut v oblasti Krkonoš. Soustředuje se na propagaci méně známých míst, které turisty nejsou tak navštěvovaná. Řeší nutnost redistribuce návštěvníků a jejich usměrnování v prostoru a čase. V dnešní době masivního cestovního ruchu a turismu, čelí krkonošské hory problému přeplněnosti na nejvíce navštěvovaných místech. Obrovské počty lidí některé lokality, zejména nejvíce oblíbené destinace jako jsou Pramen Labe, Sněžka, Cesta česko-polského přátelství nebo právě Špindlerův Mlýn apod., velmi zatěžují. Snahou je omezit počet turistů na těchto dosud nejvíce navštěvovaných místech a přivést je i do jiných koutů Krkonoš, které stojí za vidění. Plánované aktivity tvoří komplexní marketingovou podporu. Budou natočeny různé propagační spoty a vytvořeny články zveřejněné prostřednictvím inzerce v časopisech a médiích zaměřených na cestovní ruch. Tento projekt je spolufinancován Státním fondem životního prostředí České republiky na základě rozhodnutí ministra životního prostředí.

Různé statistiky například z dat mobilních operátorů svědčí o tom, že letní a zimní sezóny v oblasti Krkonoš se z hlediska návštěvnosti vzájemně vyrovnají. Zima stále zůstává na prvním místě v počtu turistů, ale hned za ní se řadí léto, resp. letní prázdniny. V určitých částech Krkonoš se však návštěvnost v letním prázdninovém období stává srovnatelná se

zimou a dalšími obdobími. Ze zjištěných dat jednoznačně vyplývá, že území Krkonošského národního parku a jeho ochranného pásma je přetížené. Projekt je snahou nabídnout hostům Krkonoš i jiné varianty trávení volného času a poznávání pro ty, kteří nechtějí být v davech lidí. Cílem je vytipovat a popularizovat lokality, které nejsou zalidněné a rovněž stojí za návštěvu. (Ing. Jan Sobotka), (Krkonoše - svazek měst a obcí, *Oficiální turistické stránky Krkonoš*)

3.3.4 Nový areál Služeb města Špindlerův Mlýn

Zastupitelstvo města již odsouhlasilo investici do nového areálu Služeb města Špindlerův Mlýn. Vznikne nové zázemí pro technické služby města společně s parkovacím domem. V dubnu roku 2020 by mělo proběhnout výběrové řízení na zhotovitele stavby nového areálu technických služeb města.

3.3.5 Projekt „Tourist Board 2021“

Ve Špindlerově Mlýně vzniká organizace destinačního managementu na podporu jednoty a spolupráce ve všech rovinách, která bude koordinovat rozvoj cestovního ruchu. Projekt „Tourist Board“ je v přípravách plánován na rok 2021.

Iniciativa vzniku projektu vzešla z návrhu Komise cestovního ruchu od místních občanů pracujících v této oblasti. Špindlerův Mlýn žije výhradně z cestovního ruchu. K zajištění jeho konkurenceschopnosti je potřeba aktivně a systémově řídit marketing, dobře plánovat, hledat nové příležitosti, sledovat trh a trendy. Tomu všemu přizpůsobovat veškeré služby a produkty, a zvyšovat jejich kvalitu, aby se zákazníci vraceli zpět a byli spokojeni.

Historicky byl Špindlerův Mlýn v pozici nejlepšího lyžařského areálu v České republice. Doba se však mění a čím dál větším konkurentem jsou další blízké i vzdálené destinace. Dva nejdůležitější a nejsilnější subjekty – Město Špindlerův Mlýn a společnost Melida, a.s., která provozuje Skiareál Špindlerův Mlýn, se proto dohodly na spolupráci a podpořily vizi této vznikající organizace. *„Cílem je společně s dalšími podnikateli vytvořit silný subjekt, který bude určovat budoucnost Špindlerova Mlýna“*, uvedla projektová manažerka „Tourist Board 2021“ Ing. Tereza Šebková. *„Projekt bude zastupovat místní podnikatele a podporovat jejich aktivity. Pro členy bude sbírat různé informace a organizovat workshopy týkající se marketingu, legislativy, využívání nových technologií apod. Nově vzniklá organizace bude zprostředkovávat finanční prostředky od státu, kraje i od podnikatelů. Bude vytvářet aktivity, které budou propagovat Špindlerův Mlýn jako celek a pomohou rozvoji cestovního ruchu, což přispěje ke zlepšení života celého města.“*, doplnila Ing. Tereza Šebková.

Organizace je financována rovnoměrně Městem Špindlerův Mlýn a společností Melida, a.s. Struktura financování se bude postupně měnit s přibývajícím partnery. Takovým partnerem může být jakýkoliv podnikatelský subjekt působící ve Špindlerově Mlýně.

Prvním krokem organizace bude založení webové platformy, která poslouží mnoha účelům. Podstatou bude předávání aktuálních informací a novinek z oblasti cestovního ruchu. Budou zde sdíleny různé dokumenty, fotografie, statistiky atd. Součástí bude také nástěnka, kam bude možné vložit své připomínky, komentáře, poznatky a nové nápady ke zlepšení. (Ing. Tereza Šebková)

3.3.6 Propojení skiareálů a vybudování nové stezky

Skiareál Špindlerův Mlýn chystá velký projekt, ve kterém má dojít k rozšíření a propojení špindlerovských skiareálů Svatý Petr a Mědvědín v jeden obrovský celek. Délka tratí by se

měla zvětšit ze současných 27 km na 40 km sjezdovek. Oficiální vyjednávání o stavbě trvá od poloviny roku 2017. Ministerstvo životního prostředí už dalo svolení k projektu rozvoje lyžařského areálu, který by měl stát kolem miliardy korun. Do jednání jsou zahrnuti místní politici a úředníci, zástupci Královéhradeckého kraje a představitelé Správy Krkonošského národního parku, Povodí Labe, aj. Stavebním pracím před jejich zahájením budou předcházet úpravy lesů, které budou muset být kvůli dvěma novým lanovkám a dvěma sjezdovkám částečně pokáceny. Samotná stavba nového areálu bude technicky náročná a rozsáhlá. Do projektu je zahrnuta také stavba parkovacího domu u Labské přehrady, který by měl se čtyřmi patry pojmout zhruba 200 vozidel. Z horního patra parkovacího domu se lyžaři vypraví dvěma lanovkami na dva kopce. Parkoviště bude tedy zároveň dolní stanicí obou lanovek. Sjíždět se sem bude z jednotlivých sjezdovek po dvou mostech. S rozšířením kapacity sjezdových tratí bude Skiareál Špindlerův Mlýn poptávat i další nové pracovní síly. Současně s tímto projektem by měla být vybudována nová stezka, která by sloužila v létě cyklistům a v zimě běžkařům. Měla by vést od autobusového nádraží k novému parkovacímu terminálu, a později by měla být dále protažena až na Labskou přehradu. (*Denik.cz*)

Obrázek 2: Vizualizace projektu propojení skiareálů

Zdroj: Seznamzpravy.cz, foto: Skiareál Špindlerův Mlýn

3.3.7 Potenciální problémy rozvoje města

Špindlerův Mlýn je malé město s pouhými 1 077 obyvateli. Během letní a zimní sezóny se však počet zde hostujících lidí navyšuje přibližně o deset až dvacet tisíc navíc. Přijíždí jako hosté nebo jako majitelé stovek apartmánových bytů, kteří ve městě nemají trvalé bydliště. Potenciálními problémy města je paradoxně zajištění základních potřeb všech, kteří se na území pohybují. Ať je to odvoz a likvidace odpadu, úklid chodníků a komunikací, odstranění sněhu a posyp chemickým materiálem, dostatečná kapacita úpravny a čistírny odpadních vod, parkovací místa, zajištění bezpečnosti, ale i zajištění zásobování a nákupních možností. Špindlerův Mlýn je městem, jako další stovky jiných, které nemají v rámci státu skoro žádnou rozpočtovou podporu. Musí zajistit všechny výše uvedené služby v rámci svého běžného městského rozpočtu, stavěného na zhruba jeden tisíc trvale žijících obyvatel.

Dalšími problémy mohou potenciálně být nedostatek sezónní pracovní síly, nedostatek pracovních míst pro kvalifikované spoluobčany. A také další záležitosti jako je nedostatek možností bydlení pro mladé rodiny či stárnoucí populaci. Potenciálním problémem rozvoje města jsou rovněž klimatické změny a soudobé globální oteplování. Udržení klimatu v této lokalitě je jedním z nejdůležitějších aspektů především zimního podnikání, jak také potvrdil předseda Svazku měst a obcí Krkonoše Ing. Jan Sobotka.

3.4 VLIV CESTOVNÍHO RUCHU NA PŘÍRODU A ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Krkonošský region se snaží každoročně přilákat čím dál více turistů a návštěvníků. Stále se přistavují nové hotely, penziony či apartmánové domy. Rekreační oblasti se tak stávají přelidněné, a to se postupem času obrací proti přírodě, která je čím dál více oslabována mnoha civilizačními vlivy, jako jsou imise a další negativní jevy současné technicky vyspělé a stále vyspělejší společnosti. Ze zpracovaného rozhovoru, jehož pokládané otázky jsou k nalezení v kapitole 7. *Přílohy*, s předsedou Svazku měst a obcí Krkonoše Ing. Janem Sobotkou vyplývá, že z cestovního ruchu Krkonoše sice finančně prosperují, ale zároveň turismus zanechává negativní důsledky na přírodě. Obrovský nárůst počtu turistů přibývajících každým rokem znamená nesmírný vliv na velmi křehký ekosystém hor a Krkonošského národního parku. Mezi významná přírodní ohrožení patří například vyšlapávání nových cest či zkracování a vybočování z cest vyznačených, která způsobují následnou erozi půdy. Turisté jsou upozorňováni cedulemi s pokyny chování na území ochranného pásma, přesto se Krkonošský národní park setkává s návštěvníky, kteří nedbají pokynů. Dochází například k trhání a ničení vzácných rostlin, plašení divoké zvěře hlukem, pohazování odpadků a podobně. K dalším negativním vlivům patří přestavby původních horských chat, které s sebou přináší změny v charakteru horské krajiny a způsobují devastaci rostlinných druhů v okolí rekonstruovaných objektů. Se stále přibývajících ubytovacích kapacitami se zvyšuje spotřeba pitné vody a vznikají problémy s čištěním odpadních vod. S nárůstem turistů souvisí hustší provoz na dopravních komunikacích a větší pohyb lidí a nákladních automobilů po horských silnicích, které vyžadují renovace. Použití chemicky nevhodných stavebních materiálů jako je asfalt, vápencový nebo čedičový štěrka má za následek změnu půdní chemie, způsobuje půdní erozi a vytlačuje původní ekosystémy. Stále rostoucí cestovní ruch a neustálý rozvoj rekreačních zařízení má dopad také na lesy. Budováním nových sjezdařských tratí či jejich rozšiřování narušuje smrkové lesy, které jsou v důsledku staveb odlesňovány. Globálním problémem dnešní doby je samozřejmě také znečištěné ovzduší působící negativně i na zdejší přírodu. Další problém představují sjezdaři a běžci na lyžích, kteří svým ježděním zejména na začátku a na konci lyžařské sezóny ničí vegetaci v hřebenových partiích hor v době, kdy povrch ještě nebo už není zakrytý dostatečnou vrstvou sněhové pokrývky. Někteří příznivci sjezdařského či běžeckého lyžování dokonce vyjíždějí z tratí do terénu, kde pak poškozují rostlinné porosty a kosodřeviny.

Krkonoše jsou v první řadě rekreační a turistickou oblastí, ve které je důležité sladit zájmy cestovního ruchu a ochrany přírody. Území spravuje Krkonošský národní park (KRNAP), který dohlíží na ochranu zdejší krajiny a snaží se zachovávat její přírodní ráz a hodnoty. Cílem je koordinovat veškeré lidské činnosti v rámci území národního parku a usměrňovat, resp. organizovat cestovní ruch. Důležité je vzdělávat a informovat návštěvníky, jak se mají chovat ve vymezených turistických oblastech. Správa KRNAP provedla kategorizaci celého území národního parku a vymezila tři zóny ochranného pásma. Pro každou zónu platí určitá pravidla chování a návštěvní řád, který je každý návštěvník povinen dodržovat a pravidly se řídit. Turisté jsou například povinni pohybovat se pouze na vymezených cestách, a to v první zóně Krkonošského národního parku, kde platí zákaz vstupu mimo značené trasy. Do některých citlivých zón národního parku je dokonce vstup zakázán úplně kvůli vyskytující se vzácné flóře a fauně. Ve druhé a třetí zóně parku se návštěvníci mohou volně pohybovat pěšky po loukách i lesích. V lesích je však podle lesního zákona zakázáno pohybovat se na lyžích mimo cesty.

4 SWOT analýza

Pro tvorbu strategie cestovního ruchu a v rámci propagace regionu Krkonoš jako cestovního cíle je důležité vymezit silné a slabé stránky tohoto území. K tomu byla použita metoda SWOT analýza, která zároveň vymezuje příležitosti a hrozby dané oblasti. SWOT analýza byla sestavena z načerpaných informací a zjištěných poznatků zpracovaných v praktické části bakalářské práce. Identifikace těchto aspektů je důležitá k zachování trvale udržitelného rozvoje cestovního ruchu v dané oblasti. Z vytvořené SWOT analýzy vyplývá, že má Špindlerův Mlýn silné i slabé stránky, které mají vliv na socioekonomický rozvoj obce a místní občany.

Tabulka 12: SWOT analýza obce Špindlerův Mlýn

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • Geografická poloha • Přírodní atraktivita • Vybavenost ke sportovnímu, turistickému a rekreačnímu využití • Občanská vybavenost • Životní prostředí • Krkonošský národní park • Skiareál Špindlerův Mlýn • Turismus • Trh práce 	<ul style="list-style-type: none"> • Komplikovanost dopravy • Nedostatek parkovacích míst • Problém s byty pro stálé obyvatele a sezónní pracovníky • Snižování obyvatelstva • Areál technických služeb ve špatném stavu • Vliv skiareálu na životní prostředí • Negativní dopad masivního turismu na přírodu • Krkonošský národní park jako regulátor realizace nových projektů
Příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> • Nová infrastruktura • Rekonstrukce vodohospodářských staveb • Rodinné bydlení • Propojení skiareálů • Nová pracovní místa • Nová parkovací místa • Aktivity na propojení podnikatelů a státní správy 	<ul style="list-style-type: none"> • Odchod mladých lidí • Stárnutí populace • Vysoký podíl dojíždějících lidí za prací • Nedostatek práce mimo hlavní sezónu • Chátrající infrastruktura či její přeměna • Vzrůstající negativní vliv turismu na životní prostředí • Rozšíření skiareálu může ohrozit přírodu

- **Silné stránky**

Za silné stránky oblasti Krkonoš a s ním i samotného města Špindlerův Mlýn je možné považovat dobrou geografickou polohu a náležitou vybavenost k rekreačnímu, turistickému a sportovnímu vyžití společně s hojným počtem přírodních atraktivit. Obec má poměrně dobrou občanskou vybavenost. Působí zde mateřská a základní škola, obvodní lékař, hasiči, policie, děti mohou využít zájmové kroužky a mnoho dalšího. Silnou stránkou je také kvalita životního prostředí a čisté ovzduší, což je dáno geografickou polohou. Krkonoše jsou přírodně vzácnou lokalitou, které jsou biosférickou rezervací UNESCO. Ochrana přírody a životního prostředí v rámci Krkonošského národního parku je zde na prvním místě. Přidanou hodnotou města Špindlerův Mlýn je jednoznačně Skiareál Špindlerův Mlýn, který zvyšuje atraktivitu města a díky kterému sem přijíždí velké množství domácích i zahraničních turistů. Turismus nabízí širokou škálu nejen sportovních aktivit a nádhernou přírodu. Zejména v hlavních sezónách má město Špindlerův Mlýn velkou nabídku služeb a poptává mnoho sezónních pracovníků.

- **Slabé stránky**

Mezi slabé stránky města Špindlerův Mlýn patří složitost dopravy, kdy například spoje hromadné dopravy nejsou dostačující a kapacita míst v autobusech je velmi omezená. V hlavní zimní sezóně zejména při pořádaných sportovních akcích či koncem roku spojeným s oslavami příchodu nového roku dochází k přeplnění komunikací osobními vozidly. Vytváří se dlouhé kolony na příjezdové silnici do Špindlerova Mlýna a komunikace jsou často neprůjezdné. V obci je také nedostačující vybavenost parkovacích míst pro přijíždějící hosty, ale zároveň pro místní obyvatele, kteří jsou v zimním období vybaveni pouze jednou parkovací kartou na jeden automobil. Ostatní vozidla musí parkovat na vzdálenějším centrálním parkovišti u Labské přehrady. Tento problém s parkováním se týká především oblasti sídliště Bedřichov, kde trvale žije velká část místních občanů. Špindlerův Mlýn není napojen na vlakové spojení a je zde nedostatečně rozvinutá dopravní infrastruktura. Chystá se projekt rekonstrukce autobusového nádraží. Špindlerův Mlýn trpí nedostatkem bytů pro stále žijící obyvatele a sezónní pracovníky. Mezi slabé stránky patří také dlouhodobé snižování obyvatelstva. Mladí vzdělaní lidé odcházejí do větších měst za širší nabídkou pracovních možností, a zdejší populace stárne. K rozvoji Špindlerova Mlýna nepřispívá ani fakt, že objekt areálu Služeb města není v dobrém stavu, je technicky nevyhovující. V plánu je jeho zásadní rekonstrukce a výstavba nových garáží pro vozový park a techniku. Vliv na chráněnou přírodu má také provoz skiareálu a s ním čím dál více narůstající počet přijíždějících turistů. Samotná návštěvnost Krkonošského národního parku je slabou stránkou z hlediska negativních dopadů na přírodu, mezi které patří výskyt turistů mimo značené cesty a tím narušování místních ekosystémů, vytváření hluku, pohazování odpadků a podobně. Na Krkonošský národní park (KRNAP) lze také pohlížet nejen pozitivně, ale i z druhé strany, která má pro někoho negativní vliv. A to ve smyslu, že KRNAP stojí v pozici, ve které usměrňuje a koordinuje chování návštěvníků chráněného území, nebo omezuje výstavby a zakazuje realizaci různých projektů. S tím pochopitelně nejsou úplně všichni spokojeni.

- **Příležitosti**

Novými příležitostmi ve městě Špindlerův Mlýn jsou chystané rozvojové projekty. Mezi ty patří například plánovaná výstavba autobusového nádraží. Dále již zmíněná rekonstrukce domu pro technické služby a s ním také vznik nového parkovacího domu s garážemi. Dalším projektem je rekonstrukce vodohospodářských staveb, neboť se město rozrůstá a kapacita místní čistírny a úpravný odpadních vod přestává dostačovat. Další příležitostí by měla být stabilizace bydlení pro mladé rodiny s dětmi. Současná tržní cena nemovitostí a některých prázdných bytů neodpovídá finančním ani hypotečním možnostem mladých rodin, kteří byty pro svoji stabilizaci potřebují a nemohou si je dovolit. Volné pozemky na výstavbu rodinných domů ve Špindlerově Mlýně již nejsou. Probíhají pouze rekonstrukce nebo nové výstavby místo stávajících objektů. Velkou výzvou je dlouhodobě plánovaný projekt propojení skiareálů Svatý Petr a Medvědin, který přinese rozšířené lyžařské možnosti, další parkovací místa a nabídku nových pracovních příležitostí. Snahou je také propojit zájmy podnikatelů a státní správy, a vytvořit destinační společnost s názvem „Tourist Board“, která bude řešit společné projekty, prezentace a marketing.

- **Hrozby**

Současným problémem a také hrozbou do budoucna je odchod mladých kvalifikovaných lidí ze Špindlerova Mlýna a tím pádem snižující se porodnost a stárnutí populace. Vzdělaní lidé zde nemají nabídky na zaměstnání, které by odpovídalo jejich kvalifikaci. Mnoho trvale žijících občanů za prací dojíždí do větších okolních měst, například do Vrchlabí vzdáleného 15 km od Špindlerova Mlýna. Vzhledem k převládajícím sezónním službám sem dojíždějí pracovníci pouze na letní nebo zimní sezónu, ale naopak mimo sezóny zde vzniká nedostatek práce. Hrozbu pro přírodní ekosystémy představuje také přestavba horských chat, které nejsou zachovány v původním kalibru, jejich objem zásadně narůstá. Horské boudy jsou přestavovány na apartmány, případně nejsou některé stavěny s ohledem na šetrnost k životnímu prostředí. Další hrozbou může být dosud přetrvávající chátrající stav areálu technických služeb, nedostatek parkovacích kapacit způsobující přetížení silnic, nebo nedostatečné zázemí autobusového nádraží města. Nárůst cestovního ruchu může více ohrožovat zdejší vzácnou faunu a flóru. S rozšířením skiareálu bude muset dojít k odlesnění značné části lesa kvůli vybudování nové sjezdovky a lanovky. Výstavba nových sjezdových tratí a lanovek také může například ohrozit hnízdiště ptáků a mít neblahý vliv na další vzácné druhy zvířat i rostlin.

5 Závěr

V teoretické části bakalářské práce byla vypracována literární rešerše, která obecně charakterizuje termíny z oblasti regionálního rozvoje a regionální politiky. V této části byly vysvětleny pojmy jako region, veřejná správa, obec a její orgány, urbanizace a další. Teoretická část práce se věnuje také dobrovolným sdružením obcí a měst a místním skupinám a spolkům. Empirická část poté rozebírá obec Špindlerův Mlýn, která je právě jedním ze čtyřiceti členů Svazku měst a obcí Krkonoše, v rámci něhož všichni společně propagují území a pracují na rozvojových projektech. Město Špindlerův Mlýn žije výhradně z cestovního ruchu. K zajištění jeho konkurenceschopnosti je potřeba aktivně plánovat a stále hledat nové příležitosti, dále také přizpůsobovat služby trhu a poptávce zákazníků, a zvyšovat kvalitu nabízených produktů. K tomu napomůže vznik nové organizace zvané „Tourist Board“, která vytvoří spolupráci mezi místními podnikateli s podporou státní správy a Města Špindlerův Mlýn.

V rámci teoretické části byl charakterizován cestovní ruch, který je významnou společenskou, kulturní i ekonomickou složkou národního hospodářství ve většině vyspělých států. Praktická část, která zkoumá obec Špindlerův Mlýn, potvrzuje, že cestovní ruch neboli turismus zlepšuje nejen ekonomické výsledky, ale celkovou úroveň daného území.

Ze zpracované bakalářské práce na téma „Sociální a ekonomický rozvoj obce Špindlerův Mlýn“ vyplývá, že čím dál větší nárůst turistů přijíždějících do této oblasti má značný vliv na životní prostředí a negativní dopad na křehký ekosystém horské krajiny. Masivní turismus dnešní doby způsobuje přelidnění území, které spadá do chráněného pásma národního parku. Je proto potřeba zavádět určitá opatření a vytvářet plány pro koordinaci negativních dopadů růstu návštěvnosti a automobilismu. Novodobou snahou je projekt „Krkonoše neznámé“, jehož cílem je redukovat počet lidí a aut zejména na nejoblíbenějších a nejvíce navštěvovaných místech v lokalitě Krkonoš. Cílem je vyzdvihnout a propagovat méně známá místa v regionu, která nejsou tak hojně navštěvovaná, ale rovněž stojí za to je vidět. V obci se chystá řada dalších rozvojových projektů, mezi které patří například renovace vodohospodářských staveb či rekonstrukce areálu technických služeb spolu s výstavbou nového parkovacího domu, který by měl částečně vyřešit nedostatek parkovacích míst na tomto území.

Ve městě Špindlerův Mlýn je dnes k trvalému pobytu hlášeno 1 077 obyvatel. Z dlouhodobého statistického sledování však vyplývá, že počet trvale žijících občanů rok od roku klesá. Důvodem je omezená nabídka kvalifikovaných pracovních míst a důsledkem toho odchod mladých vzdělaných lidí do větších měst, kde mají více příležitostí najít platově lepší zaměstnání. V letním a zimním období jsou poptáváni sezónní pracovníci, kteří se však kvůli nízkému finančnímu ohodnocení často obměňují. V těchto hlavních sezónách počet vyskytujících se lidí ve městě Špindlerův Mlýn několikanásobně stoupá. Turisté sem přijíždějí zejména za sportem, turistikou a odpočinkem.

Z analýzy vlivu cestovního ruchu na životní prostředí je možné konstatovat pozitivní vliv pro turisty z hlediska přibývajících množství nabízených služeb, ale zároveň také negativní vliv na přírodu související s narůstající návštěvností a rozmachem cestovního ruchu v oblasti Špindlerova Mlýna a okolí. Město směřuje k tomu, stát se ještě více populárním nejen mezi českými návštěvníky, ale především atraktivní pro zahraniční hosty. Díky plánovanému projektu propojení dvou skiareálů v jeden velký celek se stane významným

konkurentem pro ostatní mezinárodní lyžařská střediska. Rozšíření areálu by však mělo být v souladu s trvale udržitelným rozvojem cestovního ruchu a jeho ochranným pásmem Krkonošského národního parku. Primární vizí, a i nadále přetrvávající snahou proto zůstává neustále nalézat rovnováhu mezi ochranou přírody a využíváním krajiny čím dál větším počtem turistů.

6 Seznam použitých zdrojů

BALÍK, Stanislav, 2009. *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada, 256 s. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-2908-4.

BLAŽEK, Jiří a David UHLÍŘ, 2002. *Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, klasifikace*. Praha: Karolinum, 212 s. ISBN 80-246-0384-5.

GOELDNER, Charles R. a J. R. Brent RITCHIE, 2014. *Cestovní ruch: principy, příklady, trendy*. Brno: BizBooks, 548 s. ISBN 978-80-251-2595-3.

HUDEČKOVÁ, Helena, Michal LOŠŤÁK a Adéla ŠEVČÍKOVÁ, 2010. *Regionalistika, regionální rozvoj a rozvoj venkova*. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 193 s. ISBN 978-80-213-1413-9.

KADEŘÁBKOVÁ, Jaroslava a Jitka PEKOVÁ, 2012. *Územní samospráva - udržitelný rozvoj a finance*. Praha: Wolters Kluwer, 300 s. ISBN 978-80-7357-910-4.

KHENDRICHE TRHLÍNOVÁ, Zuzana, 2014. *Partnerství v rozvoji obcí, měst a regionů*. Praha: Auditorium, 234 s. ISBN 978-80-87284-44-5.

KOLEKTIV AUTORŮ, 2008. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*, 2. rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 456 s. Vysokoškolské učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-086-4.

LOKVENC, Theodor, 1978. *Toulky krkonošskou minulostí*. Hradec Králové: Kruh, 268 s. Kraj (Kruh).

MATES, Pavel a René WOKOUN, 2001. *Malá encyklopedie regionalistiky a veřejné správy*. Praha: Prospektrum, 200 s. ISBN 80-7175-100-6.

PEKOVÁ, Jitka, Jaroslav PILNÝ a Marek JETMAR, 2012. *Veřejný sektor - řízení a financování*. Praha: Wolters Kluwer, 488 s. ISBN 978-80-7357-936-4.

TOUŠEK, Václav, Josef KUNC a Jiří VYSTOUPIL, 2008. *Ekonomická a sociální geografie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 416 s. ISBN 978-80-7380-114-4.

WOKOUN, René, Jan MALINOVSKÝ, Milan DAMBORSKÝ, Jiří BLAŽEK a kol., 2008. *Regionální rozvoj: (východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování)*. Praha: Linde, 480 s. ISBN 978-80-7201-699-0.

WOKOUN, René, Pavel MATES a Jaroslava KADEŘÁBKOVÁ, 2011. *Základy regionálních věd a veřejné správy*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 480 s. Monografie (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-304-9.

Internetové zdroje:

HALÁSKOVÁ, Martina, 2007. *Veřejná správa* [online]. Ostrava [cit. 2020-01-02]. Dostupné z: http://projekty.osu.cz/pvsos/doc/verejna_sprava.pdf. Učební text. Ostravská univerzita - Pedagogická fakulta.

Historie svazu, *Czech-ski* [online]. [cit. 2020-02-08]. Dostupné z: <https://www.czech-ski.com/historie-svazu>

Historie Špindlerova Mlýna, *Spindl.info* [online]. [cit. 2020-02-08]. Dostupné z: <http://www.spindleruv-mlyn.com/cz/spindleruv-mlyn/historie/>

Krasojízdy na rohačkách - Krkonoše, *Město Jičín - turistický portál* [online]. [cit. 2020-02-08]. Dostupné z: <http://www.jicin.org/dr-cs/18303-krasojizdy-na-rohackach-krkonose.html>

Krkonoše - jedinečné navenek, přátelské uvnitř, *Regionální rozvoj Krkonoše* [online]. [cit. 2020-02-15]. Dostupné z: <http://www.rozvoj.krkonose.eu/>

Krkonoše - svazek měst a obcí, *Oficiální turistické stránky Krkonoš* [online]. [cit. 2020-02-15]. Dostupné z: <http://www.krkonose.eu/cs/smo-svazek>

KRKONOŠE - svazek měst a obcí, *Královéhradecký kraj* [online]. 2019 [cit. 2020-03-03]. Dostupné z: <http://www.kr-kralovehradecky.cz/scripts/detail.php?id=94991>

Lanovky & sjezdové tratě, *Město Špindlerův Mlýn* [online]. [cit. 2020-03-03]. Dostupné z: <https://www.mestospindleruvmlyn.cz/lanovky-a-sjezdove-trate>

Nezaměstnanost v obcích, *Ministerstvo práce a sociálních věcí* [online]. [cit. 2020-03-07]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/web/cz/nezamestnanost-v-obcich>

Počátky ochrany krkonošské přírody, *Krkonoše multimedialní encyklopedie* [online]. [cit. 2020-02-08]. Dostupné z: <http://vejacv.albums.cz/ochrana-prirody/pocatky-ochrany-krko.html>

Propojení lyžařských areálů změnil Špindlerův Mlýn. Vznikne i běžkařská dráha, *Denik.cz* [online]. 5. 12. 2019 [cit. 2020-03-03]. Dostupné z: <https://www.denik.cz/cestovani/spindleruv-mlyn-skiareal-medvedin-svaty-petr-propojeni041219-tu.html>

Rozpočet Špindlerův Mlýn, *Oficiální web města Špindlerův Mlýn* [online]. [cit. 2020-03-07]. Dostupné z: <http://www.spindleruvmlyn.org/mestsky-urad/odbory-mestskeho-uradu/financni-odbor/interaktivni-rozpocet-mesta-/2019.html#.XmPFFG5FzIV>

Sněžka: Nejvyšší bod v Čechách, *HoryCesko.cz* [online]. [cit. 2020-02-08]. Dostupné z: <http://www.horycesko.cz/t2/snezka-nejvyssi-bod-v-cechach-vylet-na-snezku>

Socioekonomický výzkum návštěvnosti Krkonošských národních parků, 2019. *Správa Krkonošského národního parku* [online]. Praha: MindBridge Consulting a.s., 2019 [cit. 2020-03-01]. Dostupné z: https://www.krnep.cz/data/File/projekty/spolecny_pristup_pece/190903zaverecna_zprava_final.pdf

Špindlerův Mlýn současnost, *Město Špindlerův Mlýn* [online]. [cit. 2020-02-08]. Dostupné z: <https://www.mestospindleruvmlyn.cz/soucasnost>

Špindlerův Mlýn - Krkonoše - Historie a současnost, *Click4hotel* [online]. [cit. 2020-02-08]. Dostupné z: <https://www.click4hotel.eu/cs/spindleruv-mlyn-krkonose>

Špindlerův Mlýn - Demografický vývoj, *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2020-02-15]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31548&u=VUZEMI_43_579742#profil31550=page%3Dpozice-profilu%26rqp%3DA%26pvo%3DPU-DEM-OB1%26z%3DT%26f%3DTABULKA%26clsp%3D31550%26katalog%3D31550&w

Špindl se chystá na miliardový komplex. Kdo ovládne český Aspen?, *Seznam Zprávy* [online]. 5. 1. 2020 [cit. 2020-03-03]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/spindl-se-chysta-na-miliardovy-komplex-kdo-ovladne-cesky-aspen-85286>

Veřejná databáze, *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2020-03-07]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=uziv-dotaz#>

Ve Špindlerově Mlýně v posledních letech klesá počet ubytovacích míst hotelového typu. Proč?, *Český rozhlas Hradec Králové* [online]. 16. 11. 2019 [cit. 2020-03-07]. Dostupné z: <https://hradec.rozhlas.cz/ve-spindlerove-mlyne-v-poslednich-letech-klesa-pocet-ubytovacich-mist-hoteloveho-8110574>

Ostatní zdroje:

Mgr. Dáša Palátková

Ing. Jan Sobotka – předseda Svazku měst a obcí Krkonoše, starosta města Vrchlabí, zastupitel Královéhradeckého kraje, senátor Senátu Parlamentu České republiky

Špindlerovské noviny

Městský úřad Špindlerův Mlýn – Iva Nocarová, Bc. Věra Machová

Ing. Tereza Šebková – manažerka „Tourist board 2021“ – organizace vzniklé z iniciativy Komise cestovního ruchu jako poradního orgánu Rady města Špindlerův Mlýn

7 Přílohy

7.1.1 Polostandardizovaný rozhovor s předsedou Svazku měst a obcí Krkonoše

Požádala jsem o rozhovor pana Ing. Jana Sobotku, starostu města Vrchlabí, předsedu Krkonoš – svazku měst a obcí, zastupitele Královéhradeckého kraje a senátora Senátu Parlamentu České republiky. Otázky jsem formulovala na jeho pozici předsedy Svazku měst a obcí Krkonoše.

- 1) Pane předsedo, Krkonoše a Špindlerův Mlýn jsou historicky turistickým cílem stovek a tisíců návštěvníků ročně. Přesto, jakým způsobem nabízí své přednosti potencionálním dalším hostům?
- 2) V rámci celé České republiky existuje řada krásných míst, a tudíž konkurenčních destinací. Čím jsou Krkonoše a Špindlerův Mlýn mimořádné?
- 3) Jste předsedou destinační společnosti Svazek měst a obcí Krkonoše, jehož členem je město Špindlerův Mlýn. Jaké jeho veřejně prospěšné projekty jsou nejúspěšnější?
- 4) Jaký je vliv Svazku obcí na rozvoj oblasti a města?
- 5) Čím se Strategie zabývá? (*vyplývající otázka z rozhovoru*)
- 6) Jaké jsou potenciální problémy rozvoje města?
- 7) Jaká je problematika vlivu a dopadů cestovního ruchu na přírodu a životní prostředí?

7.1.2 Seznam členských obcí Svazku měst a obcí Krkonoše

- Harrachov
- Hostinné
- Jablonec nad Jizerou
- Janské Lázně
- Jilemnice
- Pec pod Sněžkou
- Rokytnice v Orlických horách
- Svoboda nad Úpou
- Špindlerův mlýn
- Vrchlabí
- Vysoké nad Jizerou
- Černý Důl
- Mladé Buky
- Benecko
- Bukovina u Čisté
- Čermná
- Dolní Branná
- Dolní Dvůr
- Dolní Kalná
- Dolní Lánov

- Horní Branná
- Horní Kalná
- Horní Maršov
- Jestřabí v Krkonoších
- Klášterská Lhota
- Kořenov
- Košťálov
- Kunčice nad Labem
- Lánov
- Malá Úpa
- Martinice v Krkonoších
- Paseky nad Jizerou
- Poniklá
- Prosečné
- Roztoky u Jilemnice
- Rudník
- Studenec
- Strážné
- Vítkovice
- Žacléř

Zdroj: KRKONOŠE - svazek měst a obcí, *Královéhradecký kraj*